

KRES

glasilo Zveze fantovskih odsekov

LETO X. ŠTEV. 1.

»KRES«, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja Zveza fant. odsekov. — Tiska Misijonska tiskarna Groblje - Domžale (A. Trontelj C. M.). — Urejuje Fr. Jesenovec, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja A. Trontelj C. M., Groblje - Domžale. — R o k o p i s i se pošiljajo na naslov: Uredništvo »Kresa«, Ljubljana, Vodovodna 24. — U p r a v a : »Kresa«, Rakovnik, Ljubljana VIII. Ček. rač. št. 17.871. — N a r o č n i n a : Letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

Fantje, na delo za svoj list „KRES“!

Naše geslo bodi:

Vsak naš član in prijatelj bodi naročnik „Kresa“!

RAZPISUJEMO NOVE NAGRADE!

Kdor pridobi »Kresu« pet novih naročnikov, si lahko izbere kot nagrado eno sledečih knjig:

dr. A. Ušeničnik: Socialna ekonomija.

Zabret: Orlovstvo

dr. Jeraj: Vzori slovenskih fantov.

Kdor pridobi 7 novih naročnikov, dobi lahko knjigo »Stori to« broširano, za 10 novih naročnikov pa isto knjigo krasno vezano.

Nagrado prejme, kakor hitro novi naročniki poravnajo naročnino. Vsak naj sporoči na naslov uprave Kresa, katero darilo želi.

Vsak naš član in prijatelj mora imeti

Koledarček ZFO za leto 1939!

Stane din 8.-, če pa jih naročiš 10 skupaj, pa le din 7.- Dobi se pri Zvezi fantovskih odsekov v Ljubljani Miklošičeva c. 7./I.

Nove gledališke igre s samimi moškimi vlogami

pričnejo v kratkem izhajati v Salezijanskem zavodu na Rakovniku v Ljubljani. Kot prva izide te dni »Pod sovjetsko zvezdo«. Sledila ji bo »Kraljevi škrlat« in »Nova pot«. Fantje, segajte po njih!

Letnik X.

Januar 1939

Štev. 1

A. A.:

JANUAR IN KRŠČANSKI FANT

Srečno začeto
bodi nam leto,
svete naj bodo želje!

Januar ima toliko lepih godov, da je težko izbirati, pri katerem bi se kaj več pomudili. Najbolje bi bilo, da bi vsakdo vsak dan prebral iz Življenja svetnikov berilo za naslednji dan. Saj je treba tudi duhovno življenje krepko zastaviti takoj v začetku sončnega leta. Kaj namreč pomaga človeku, če si tudi ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi?

Najvažnejše za naše delo je *s k r b z a v e č n o s t*, ker je pa pač večnost, ki se nikoli več popraviti ne da, če smo jo s svojo smrtjo slabo začeli. Večno srečni pa bomo in vekomaj varni, če večnost z lepo in dobro smrtjo prav začnemo. In spet je smrt pri večini taka, kakršno je bilo življenje.

Zato si takoj v začetku leta napravimo *p r o g r a m*, trden sklep, da bomo v novem letu lepo živeli. Kot prepričani in značajni kristjani bomo zvesto Bogu dajali, kar je božjega: vsak dan molitev, vsako nedeljo mašo, vsak mesec zakramente. Pa še to: vse leto nobenega smrtnega greha. Prelepi zgledi Gospodovi, Marijini in svetniški naj nas v tem sklepu utrjujejo!

Za nas Slovence je važen god oglejskega patriarha *s v. P a v l i n a I I.*, ker je apostol Slovencev, umrl l. 802. Doma iz Furlanije blizu Čedad, sin preprostih staršev, je radi svoje velike učenosti prišel na dvor Karola Velikega, postal v Ogleju patriarh in pošiljal med Slovence misijonarje.

Dne 20. jan. goduje *s v. B o š t j a n* ali Sebastijan, centurio cesarske garde, ki so ga za Dioklecijana ustrelili s puščicami, ker se je javil, da je kristjan. Tudi vojak in častnik je lahko dober kristjan! Slovenci se tudi spominjamo godu *b l. O d o r i k a*, ki goduje 28. jan. Izvira iz češke ali slovenske družine iz Pordenone v Furlaniji. Kot frančiškan je premisijonaril skoraj vso Azijo, prodril celo v Laso v Tibetu, središče budistov, in na stara leta narekoval svoj potopis Čuda sveta. Umrl je l. 1331 v Vidmu, kamor na grob romajo Slovenci in Italijani.

Se *s v. A l f r e d a* se spominjamo 12. januarja, umrlega 1166 kot cistercijanskega opata na Škotskem. Lepo je pisal o pravem prijateljstvu: »Rekel boš: Ljubiti in ljubljen biti — kaj je pač bolj pokojnega? Če misliš: v Bogu in zaradi Boga, praviš prav in ti potrdim. Ako pa čutno in posvetno — koliko zavisti, sumničenja in ljubosumja ti bo begalo srce!«

Naša telovadnica

Tehnično delo v naši fantovski organizaciji se razvija z izredno silo in vidnim napredkom. Za izobrazbo načelnikov in vaditeljev prireja tehnični odbor Zveze fantovskih odsekov tečaje preko vse zime.

Vsi udeleženci takih tečajev (v lanskem in letošnjem letu jih je bilo skupno preko 200) so opazili velik nedostatek — pomanjkanje primernega zaprtega prostora za telovadbo ob slabem vremenu in pozimi.

Imamo pač krasen stadion, saj ga občuduje vsak, tudi razvajeni tujec. Je pa za nas v zimski dobi po večini neuporaben. A samo v zimski dobi se morejo naši vaditelji in načelniki odsekov odtrgati od poklicnega dela, da se udeleže tečajev. Tehnični odbor Zveze fantovskih odsekov je bil v prvem letu dela prijetno presenečen, ko se je na vabilo za tečaje odzvalo tako veliko število vaditeljev. A obenem je moral ugotoviti, da zaradi pomanjkanja prostora ni mogoče dobro izvesti tečaj z več kot 25 udeleženci. Zakaj telovadnica v Vzajemni zavarovalnici je samo zasilen izhod in vsak udeleženec ve, da ne ustreza niti higienskim zahtevam niti potrebam tehničnega odbora Zveze fantovskih odsekov.

Zato je tehnični odbor od vsega začetka stalno pozival vodstvo ZFO, naj skuša na kakršenkoli način rešiti to vprašanje.

Sedaj je prišla ugodna prilika

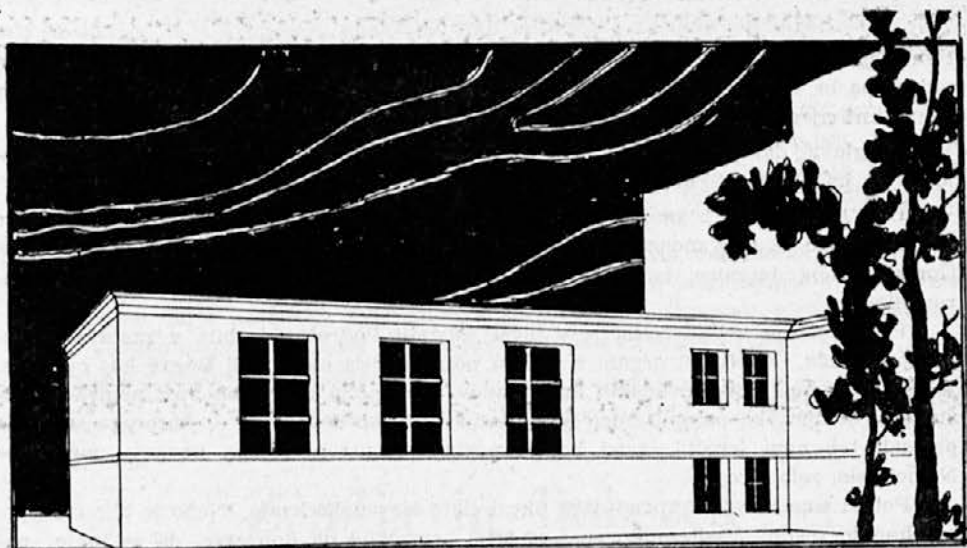
Pripravljalni odbor za gradnjo »Lastnega doma«, v katerem bodo imele prostora vse naše kulturno-prosvetne organizacije, bodo začeli graditi prihodnje poletje. Na zahtevo zastopnika Zveze fantovskih odsekov je pripravljali odbor izjavil, da je pač pripravljen dati na razpolago prostor na dvorišču bodočega doma za telovadnico, da pa ne more iste zgraditi s svojimi sredstvi, ker so že tako stroški gradnje doma izredno visoki. Od naše fantovske organizacije same zavisi gradnja telovadnice. Ta bo v zvezi z drugo gradnjo stala približno 500.000.-din, sicer bi pa znašali stroški zanj preko 700.000.-din.

Telovadnica je zamišljena v izmeri 14×21 m; torej bo lahko sprejela 60 telovadcev za proste vaje. Tečaji — in tem bo predvsem namenjena nova telovadnica — se bodo potem lahko z uspehom opravljali. V nji bodo tudi skupni treningi vrst za reprezentančna tekmovanja.

Telovadnica bo torej služila uporabi vsem odsekom. Tehnični odbor jo bo uporabljal kot organ Zveze fantovskih odsekov za tehnični napredek vseh odsekov.

Izvesti pa bo mogoče ta načrt samo s sodelovanjem vseh odsekov — vseh članov naše organizacije. To bo prva večja akcija naše prebujene fantovske organizacije. Pokazala bo, koliko premoremo — koliko je organizacija povezana med seboj. Član predsedstva Zveze fantovskih odsekov, ki mu je poverjena naloga, da izvede to akcijo, je izjavil: Najprej mora vsak član iz svojega nekaj žrtvovati in s tem dokazati, da se čuti povezanega v veliko celoto. Ako tega ne bomo dosegli, sploh nismo nobena organizacija. Ob ti ugotovitvi so odpadli vsi ugovori.

Druge organizacije imajo visoko mesečno članarino — naš član plačuje Zvezi samo 50 par mesečno. Predsedstvo je sklenilo, da mora vsak

član prispevati za našo skupno telovadnico 10 din. To naj bo obvezni davek, ki ga vsakemu fantu narekuje zavest, da je član naše organizacije. S to vsoto bomo zgradili temelj naši telovadnici. Zato bo ob polaganju temeljnega kamna vložena knjiga z imeni vseh tistih članov ZFO, ki bodo s svojim prispevkom dokazali, da se zavedajo tega članstva.

Ugovori niso umestni. Vsi smo enakopravni člani in vsak naj enako prispeva pri ti akciji za temelje naše stavbe. Sredstva za telovadnico, ki bo stala na temeljih, zgrajenih po vseh zavednih članih, pa bo zbralo predsedstvo Zveze fantovskih odsekov s posebno akcijo med nam naklonjeno javnostjo.

Zbirka mora biti zaključena do praznika sv. Jožefa. Odbori odsekov naj pošljejo sezname članov s prispevki po din 10.- do konca marca 1939. pisarni Zveze fantovskih odsekov!

Jože Hvale:

BLOIS

V času največjih priprav za veličastni I. mednarodni mladinski tabor v Ljubljani je prejela ZFO v Ljubljani pismo vabilo za udeležbo pri velikem pokrajinskem izletu — nastopu in mednarodnih tekmah — francoskih telovadcev v zgodovinskem mestu Bloisu, ki leži v pokrajini Loir-et-Cher, t. j. v severozahodni Franciji približno 180 km od Pariza v smeri proti Španiji.

Ker stane udeležba v tako oddaljene kraje mnogo denarja, je predsedstvo ZFO udeležbo prijazno odklonilo. Ekspresni odgovor pa je bila pismena obljuba, da bodo nosili za našo deputacijo del stroškov Francozi sami, poleg tega pa so pritiskali še na senatorja svojega okrožja, svetovno znanega politika in državnika, bivšega zunanjega ministra v Chautempsovi vladi, g. Pavla Boncoura, ki je bil v častnem predsedstvu bloiške prireditve, G. P. Boncour je poslal lastnoročno pismo francoskemu konzulu v Ljubljani g. Gabrijelu Rémérandu s prošnjo za posredovanje pri ZFO, da se francoskemu vabilu odzovemo. V tej stvari se je osebno razgovarjal s francoskim konzulom v Ljubljani g. Rémérandom predsednik ZFO dr. Žitko, ki je v načelu obljubil našo udeležbo v Bloisu.

No, končno je bil sklep napravljen, da se velikih svečanosti v Bloisu udeleži štiričlansko odposlaništvo treh telovadcev - tekmovalcev — in vodjem ekspedicije kot

tolmačem. Za vodjo ekspedicije je bil določen br. ing. Neřima, od telovadcev - tekmovalcev pa br. Janež, Natlačen in Varšek. Ker pa je bil br. Natlačen službeno zadržan, sem bil na njegovo mesto določen jaz.

Za glavni dan prireditve — sv. maša, nastopi, spreved in defilacija — je bil določen 17. julij 1938., tekme pa so bile že v četrtek, petek in soboto.

Dne 13. julija t. l. smo se ob 10 dopoldne v Ljubljani poslovili od prijateljev in znancev, nato pa se z monakovskim brzcom odpeljali preko naše slovenske švice, lepe Gorenjske, na Jesenice, nato pa smo bliskovito drveli skozi dolg predor pod Karavankami.

Prva postaja velike Nemčije v bivši Avstriji Področca je bila v zastavah kljukastega križa. Kontrolni organi z našimi potnimi listi niso imeli Bogve kaj opravka, ker je potovanje jugoslovanskih državljanov v Nemčijo dovoljeno brez nemškega vizuma. Več opravka pa smo imeli z valutami — tujim denarjem, — katerega so točno popisali ter nam izročili izvod kopije popisa. Kontrolo tujega denarja opravljajo Nemci zelo, zelo strogo.

Potem smo se vozili mirno dalje skozi čisto slovenske kraje. Nebo je bilo oblačno, nalahno je rosilo. Medtem ko smo se trije »spravili« na konzerve, da se malo »pokrepčamo«, je stal br. Janež nepremično pri oknu ter občudoval kraje. Za Janeža je bilo vse novo, saj je bila Področca prvi kraj, ki ga je videl izven mej naše države. Zanj torej prvo potovanje v svet! Nebo se je popolnoma stemnilo, vlila se je ploha, vmes pa je udarjala strela. Pričeli smo razgovor o naši ravnokar minuli ljubljanski prireditvi, ugotavljali, kaj je bilo dobrega in kje so bile napake, kaj se da še zboljšati; dalje o naših načrtih za bodočnost itd. Polagoma so pričeli vstopati tujci, pravi Nemci iz »Rajha«, največ letoviščarji, ki so se vračali z Vrbskega jezera in drugih letovišč. Večina teh Nemcev se je pritoževala zaradi draginje, nekateri tudi zaradi nereda na železnicah. Iz teh besedi je izzvenelo, da so bivši »Avstrijci« ponekod, kjer je to seveda šlo, radi malo ponagajali. Mi tega nismo opazili.

Zunaj je lilo kakor iz škafa! Iz sosednega vagona so prisledli k nam trije »rajhovci« iz Breslave. Beseda je dala besedo in, ko so nas spoznali, da smo telovadci, kam in zakaj potujemo, so nas resno in prijazno povabili na njihov vsedržavni izlet »Turnerjev« vse Nemčije, ki je bil konec meseca julija v Breslavi in kjer bo zbranih več stotisoč telovadcev in tekmovalcev. Bili so o vseh pripravah za vsenemški turnerski izlet, ki naj bi bil odgovor na velike sokolske manifestacije v Pragi, do podrobnosti poučeni. Vse to mi je dalo slutiti, da so vsi trije prav gotovo v vodstvu prireditve same, kar so kasneje pri slovesu v Monakovem tudi pritrdili.

Vlak, dasi brzec in na delavni dan, je bil nabito poln, kar je znamenje, da se Nemci zelo mnogo vozijo. Proti Monakovem smo drveli z brzino preko 100 km na uro! Popoldne je postajala vožnja vedno bolj prijetna, ker je prenehalo deževati.

V Monakovo smo »prirajžali« proti večeru in za kratek čas izstopili. Na postaji sami in pred njo se nismo mogli dovolj načuditi okrasitvam, prirejenim v čast odličnikom za čas italijansko-nemške umetniške razstave, ki je bila nekoliko dni kasneje. Kratek čas, ki smo ga imeli na razpolago, smo izrabili s kratkim skokom v milijonsko mesto do katedrale, do svetovno znanega »Deutsches Museum«, za trenutek pa smo se seveda pomudili tudi v znameniti pivnici »Hoffbrau«, nato pa se takoj vrnili proti postaji, občudujoč velikanski tudi nočni promet vele mesta. Tujca takoj opaziš, če ne drugje, pred izložbo! Tako je bilo tudi z nami, ko smo pri nekem urarju občudovali žepno zlato uro, katere cena je bila naznačena RM 9.400.—, v našem denarju Din 100.000.—. Kaj naj bi v tej zlati uri bilo, nam ni šlo v glavo, in tega še danes ne vemo.

Ob 10 zvečer smo se »uvagonirali«, nato pa pripravili, da se vsak po svoje malo zlekne in zadremlje. Ker smo bili utrujeni, smo na lesenih »blazinah« zdržali nekaj uric, nato pa se je pričelo obračanje na levo in desno, in sicer na take najnovejše »gimnastične« načine, da tako modernih gibov v naši strokovni terminologiji nihče od nas niti opisati ne zna. Drveli smo skozi zgodovinsko znane kraje iz svetovne vojne; skozi

nje je pošiljal tedanji nemški generalni štab milijonske armade najboljših sinov nemškega naroda proti francoski meji. Skozl okno smo opazili zelo mnogo športnih igr:šč, opremljenih tudi s telovadnim orodjem.

Od nemške meje je le nekoliko 100 m voznje čez reko Ren — in že smo v zgodovinski pokrajini Alzacije v obmejnem francoskem mestu Strassbourgu, katerega so Francozi l. 1870-71. v vojni z Nemci izgubili, v svetovni vojni 1914-18. pa zopet zmagoslavno pridobili. Postaja, kakor tudi mesto samo je bilo vse v francoskih zastavah, saj je bil ta dan 14. julij največji francoski praznik.

Življenje na postaji je bilo izredno živahno, slavnostno, razpoloženje ljudstva so povzdigovala melodije francoske narodne himne marseljeze in zvonjenje zvonov v mestu. Drvimo dalje! Razdalja med državno mejo proti notranjosti je vsako sekundo večja. Vozimo skozi kraje, kjer je bilo prelite toliko človeške krvi kot menda še nikjer drugje v svetovni zgodovini.

(Dalje prihodnjič.)

Jože Dular:

Zemlja in ljubezen

Noč je že davno zbledela in dan, ki se je utrgal iz teme, je bil ves moten in meglen. Bilo je jutro, ko bi se človek v spanju obrnil na drugo stran in zadremal dalje. Pa ni šlo. Bila je namreč še zgodnja jesen, ko je dela od jutra do večera na pretek, ko je še pol pridelka na njivah, ko sta praprot in listje za nasteljo še v hosti in vino na trti. In ljudje so vedeli, da bo ta dan spet prekratek, da bo noč prekmalu prišla in da je dvoje rok za vsakega človeka premalo, če bi hotel postoriti vse kar je potrebno.

Vsak se je že pošteno ugrel pri delu, megla je že zdavno izginila in je sonce stalo že dober seženj nad Gorjanci, ko se je stari Gorjan prikazal na pragu. Z obema rokama se je oprl na podboje in bolščal v sonce.

»Jezus, kakšni pa ste?« se je ustrašila Neža gospodarja. Obraz je imel zabuhel, krvave praske so se mu vleklo po licih. Na povešenih brkih se je lepila strjena kri in srajco je imel vso raztrgano.

»Oral sem sinoči, cesto sem oral z nosom, če že moraš vedeti, Neža« se je topo smejal. Čez čas se je zresnil. »Vina prinesi!« je ukazal kratko.

Nežo je zaskrbelo. Ze včeraj se ga je nalezal, da še zdaj komaj stoji na nogah. Pa še potolkel se je povrh. Danes ne bo za nobeno rabo. Dela pa je pri hiši toliko, da se sam Bog usmili. Včasih ne ve, kje se ga glava drži. Tak gospodar! Ni vreden, da bi ga pes povohal! Od kar je umrla stara Gorjanka samo pije. Dve hosti in njiva nad Brezovico so že šli po njegovem grlu. Hvala Bogu, da je Janez dorasel. Če njega ne bi bilo, bi že zdavnaj pustila to hišo.

»Slišiš, Neža, vina prinesi!« je zakričal vanjo, ko ga je prvič namenoma preslišala.

»Pametni bodite! Pa umijte se. Saj ste taki kot bi z vojske prišli,« ga je umirila.

»Te nič ne briga, kakšen sem. Vina prinesi, ti pravim!«

»Ne, danes ne!« je jeza narasla v njej. »Vsake stvari je enkrat konec! Vodo pijte, če vas je volja!« Pograbila je škaf pod kapom in odšla v svinjsko kuhinjo.

Gorjan se je odzibal po stopnicah v klet. Samo do vrat je prišel. Bila so zakljenjena. Da bi ju strela! Tak sin in taka dekla! Še ključ od kleti mi bosta na starost skrivala. No, ta bi bila lepa!

Začel ga je iskati. Po navadi je bil skrit v razpoki pod vrati. Zdaj ga pa ni bilo tam. Pretaknil je vse police v kleti, predejal obe kadi, premaknil škafe, privzdignil deske, brskal po kotih med starim železjem; ključa pa ni bilo nikjer.

Potlej je sedel na stopnico, premišljal, okleval pa se spet lotil iskanja, dokler se ni spomnil, da mora ključ prav za prav imeti Neža.

Pri svinjakih jo je našel, ko se je pogovarjala s prašičem.

Počohala je prašiča za ušesi in hotela zapreti vavtaro. Takrat je stari Gorjan planil s kolom izza svinjaka.

»Ti bom že pokazal, skrivati moje stvari!«, je kričal in jo mahnil čez hrbet, da je zavpila, spustila vavtaro, prevrnila škaf in se v strahu pognala mimo njega. Toda stari je bil urnejši, ujel jo je za roko in mahnil drugič, tretjič...

»Ključ, kje je ključ?« je kričal. »Bom videl, če bom naredil red pri hiši ali ga ne bom! Kje je ključ?«

»Jezus, gospodar... mirujte!... ključ... v kuhinji pod loncem!... Na polici!...« je zavrisnila v strahu se mu strgala in zbežala čez dvorišče. Naravnost k sosedi se je zadrevila.

»Zapri vrata! Še ubil bi me, divjak stari, če mu ne bi ušla,« je hlipnila in se sesedla na drva ob peči. »Jezus ti moj, saj ni več človek, prava zverina je.«

»Potrpi Neža,« jo je mirila Žmitkovka, ko je pristavljala lonec k ognju. »Niso vsi ljudje pod srečno zvezdo rojeni, niso ti pravim, pa si ne moreš nič pomagati zato.«

»Šla bi, ti odkrito povem, svoje cunje bi pobrala pa bi šla po svetu, če se mi Janez ne bi smilil. Ze tako je ves iz sebe, ker gre vse rakovo pot.«

»Pa ti zadrži.«

»Saj bi, če bi mogla. Ze dvajset let se peklim pri tej hiši in počitka bi mi že tudi bilo treba. Čez petdeset let že imam na hrbtu. Navsezadnje je pa le Ambrož gospodar.«

»Samo kakšen?«

»Vino pa žalost po ranjki sta ga ugonobila in zmedla. Zdaj je pa še Janez revež.«

»Kaj mu še ne bo izročil hiše?«

»Stari pravi, da bo takrat dobil ključe, ko bo ženo pripeljal.«

»Mislim, da Janez opleta za Bojančevo iz Razkrižja.«

»Kaj boš govorila, da misliš. Naravnost povej, saj vidiš, da Janez kar medli za Ivanko.«

»Samo njen oče ga menda ne vidi rad.«

»Seveda, ko je pa bolj požrten na denar, ko mačka na mast. Takega grunta res ne bo imel, kot bi ga lahko, če oče ne bi popival. Tako je pa težko.«

»E, tako pri koncu pa menda spet ni pri vas?« je tiho vprašala Žmitkovka.

»Je ali pa ni, kaj jaz vem,« je Neža nevoljno otresnila. »Stari je zadnjič spet prodal nekemu trgovcu vse bukve v onem delu hoste nad Požiralnikom. Včeraj so pričeli sekati. Janez je bil tak, da sem se bala, da se mu bo zmešalo. Pravi, da bo pustil vse skupaj in da bo odšel za Tonetom.«

»Kar gre naj, saj bo tako bolje zanj.«

»Seveda, bajto naj pa stari zapije.«

»Kdo to pravi?«

»Ti, kdo drugi? Rajši molči, če misliš ziniti tako neumno. O, če bi imela jaz kaj besede pri tej hiši! Potlej bi bilo drugače, močno drugače. Tako pa...« Vzdihnila je in se presedla na trdih drvih.

»Križ je, križ na svetu, pa kaj se hoče,« je Žmitkova dejala tja v en dan, ker ji ni nič bolj pametnega prišlo na jezik. Potlej sta molčali obe in le ogenj je cvilil v peči.

Neža se je prva zdramila iz otopenosti.

»Poglej no pri vratih, če ga še kje vidiš? Tukaj vendar ne boš ves dan sedela. Jezus ti moj, Mihelov teden je, opravkov vse polno, da se ne vem kam dejati, pa se moram takole skrivati, če hočem imeti zdravo kožo.«

Zmitkova je boječe odprla vrata.

»Ga vidiš?«

»Ravno iz kleti gre pa majoliko nese v rokah... Zdaj pa že v hiši... V izbo je šel...« je pripovedovala.

»Hvala Bogu! Danes bo dal menda mir. Zdaj grem. Moram iti,« je dejala sosedu, ko jo je ta še ustavljala. »Veš, Janezu in hlapčku bom nesla zajtrk na njivo. Ozimino sejeta,« je še dejala in zdrsnila skozi vrata.

Po prstih je stopila v kuhinjo. Prisluhnila je pri izbinah vratih. Gorjan je še nekaj rogovilil, potlej je pa obmiroval. Vzela je mleko in žgance iz peči, oboje postavila v košaro in odšla. Kar čez travnike je hitela na njivo in jeza in žalost sta v njej silila na dan. Ko ne bi bilo tako kot je. Samo to je mislila in nič drugega.

(Dalje prihodnjič)

Mihael Vodeb:

Nocoj . . .

O, tako sladkoskrivnostno

je nocoj

in v moji duši

je mir nocoj,

ker vem, da za mrakom

sine svetel soj

luči nebeške,

da za usodo žalostno

je pokoj.

Zato je v moji duši

tak mir nocoj . . .

Jože Krivec:

Na božični večer

Dober teden dni pred božičem je sneg neusmiljeno mel. Že dva dni je skoraj neprestano sipalo, da se ni dalo videti niti do sosedove hiše. Jelševa vas se je pogreznila v tišino, snežena odeja jo je čez in čez pokrila, da se je zdela na videz še bolj zapuščena. Le zjutraj in zvečer so se ljudje pokazali zunaj in vihteli lopate. Delali so tire, da so mogli na cesto.

Mirčeva Hana in hči Frančka sta skupaj prijeli za delo. Hitro sta zmetali sneg in zbežali v hišo na toplo.

Tisto popoldne je cerkovnik Merčon nagovoril Hano: »Pa bi le bilo dobro, če bi imela Toneta doma. Tebi bi ne bilo treba na mraz,« Misli je njenega sina Toneta. Ta je odšel pred dvema letoma v svet, da si je služil kruha. Dom je bil majhen in Hana je s hčerjo Frančko lahko vse sama opravljala. Oče je umrl že pred tremi leti.

»To že lahko sama opravljam. Da bi le kaj hujega ne prišlo na vrsto!« je Hana odgovorila.

SVOJI K SVOJIM! Na ovitku te številke oglašča Kalan Jože novo trgovino s čevlji. Mladi trgovec je podpredsednik FO Ljubljana - Sv. Peter. Podprite ga! Sploh upoštevajte vse, ki tudi nas upoštevajo in oglašajo v našem glasilu!

»Veš kaj je novega?« vpraša Merčon.

Hana se zravnava, zapriči lopato pred seboj v sneg in posluša. Bog vedi, kaj se je spet v vasi zgodilo. Saj je zmerom doma in ne more zvedeti ničesar.

»Kaplan so zadnjič vprašali za Toneta. Nič jim nisem vedel povedati. Saj niti sam ne vem, kje živi. Dejali so, da je znal čudovito lepo pritrkavati, kadar je bila v vasi maša.«

Hana je raztegnila obraz, gube so se omilile in vesel smehljal se je prikradel v njene oči. Srce ji je napolnila tiha sreča. Nikoli ni še nič hudega slišala o svojem sinu. Saj ga je res lepo učila.

»So se ga še spomnili?« je vprašala. »Saj se bosta lahko ob praznikih videla. Vrne se za nekaj dni. Pomisli, na Francoskem je in piše, da se živi prav dobro. Za božič pride.«

»No, pa bo lahko spet udaril na zvonove. Saj je res znal lepo pritrkavati. Se pozna, da je bil tvoj mož dolga leta cerkovnik.«

Pa sta spet metala vsaksebi in sekala v debelo plast ozke gazi.

*

Sredi Jelševe vasi stoji lepa cerkvica, podružnica, posvečena sveti Družini. Maša v nji se služi poredko, takrat pa pomeni to za Jelševo vas večji praznik. Ob takih nedeljah ima vas drugo lice. Zvonovi se oglašajo in vabijo ljudi k molitvi. In še nekaj: ob takih priložnostih pritrkujejo. Že prejšnji večer se oglašali ubrano pritrkavanje in ljudje vedo, da bo drugi dan praznik.

Hanin mož je bil dolga leta cerkovnik te podružnice. Tone mu je od mladih nog pomagal, ministriral je in zvonil. Zato je v resnici znal ravnati z zvonovi, da so ubrani glasovi segli marsikomu do srca. Ljudje so vedno spoznali, da pritrkuje Tone.

Ker pa je oče zadnja leta bolehal in je moral Tone za zaslužkom, se je moral odpovedati službi. Premalo dohodkov je dajala, da bi mogel tako živeti. Po očetovi smrti je odšel od doma, da bi si kaj več zaslužil. Tako je zapustil Jelšovo vas človek, o katerem so ljudje dejali, da ga zvonovi ubogajo, in ki je znal tako lepo streči pred oltarjem.

Zdaj je preteklo že dve leti, a se ni vrnil. Te dni pa se je mati veselila, da bodo božič vendar obhajali skupaj, da se bo vrnil njen sin in se bo pesem božičnih zvonov spet razlila čez polje. Da, napolnila bo tudi srca ljudi, da bodo spoznali, kdo jih kliče v božji hram.

Tisti dan pred svetim večerom je Hana že vse pripravila za prihod Tonetov. S Frančko sta očistili hišo, pomliti in porbali pod, spekli boljši kruh, meso in tudi za vino sta poskrbeli. V kot sta postavili jaslice in majhno božično drevo. Iz vsega je žarela neka topla domačnost, sreča, ki naj bi se spet s Tonetom vrnila.

Kramljali sta skoraj ves popoldne in čim bolj se je bližal večer, tem nestrpnější sta bili. Frančka je ob prvem mraku že podvomila: »Mogoče je zadržan ali se mu je kaj zgodilo. Bog ve! Zdaj bi moral že priti.«

Zmračilo se je. Tenka meglica je legla na sneg in mraz je z dnem huje pritiskal. V veliki peči so tleli veliki štori, da je puhtela od nje gorkota. Človek se preda temu valu toplote, da ga premami, da more samo še sanjariti; vse težje misli se mu v glavi razblinijo.

Toneta ni bilo. Skozi zaprto okno so zadoneli zvonovi. Zvonilo je: Ave Marija. Hana je sopila pred hišo in poslušala. Vse pokojno. Zvonovi so rezali mrzli zrak, vendar nič kaj veselo niso peli.

»Ne bo ga, ker ga do zdaj ni,« je dejala Frančka.

»Misliš res?« je boječe vprašala mati.

Čakali sta ga. Na mizi je gorela petrolejka in sipala rumenkasto svetlobo po hiši. Svečk na smrečici še nista prižgali. Mogoče pa se še le vrne in potem bodo vsi skupaj prižgali te lučce. Noč je bila tiha. Le luči so mežikale iz oken vsake hiše, kakor bi tudi tem bilo prijetno ob čakanju na rojstvo Odrešenikovo.

Proti polnoči se je Frančka zamotala v debelo hadro in se odpravljala k polnočnici.

»Ti, jaz tudi grem s tabo!« je dejala mati, ko je videla, da hoče Frančka že iti.

»Vi bodite rajši doma. Zunaj zebe in se lahko prehladite. Saj bom jaz za obe v cerkvi,« jo je ogovarjala Frančka.

Mati pa se le ni dala prav nič pregovoriti. Zaklenili sta hišo in šli. Vedeli sta, da zdaj Toneta ne bo več, kvečjemu drugo jutro.

Komaj pa sta stopili na cesto, so se že razlili nad vasjo ubrani glasovi zvonov. Vsak glas posebej je zvenel rezko in čisto, kakor bi udarjal na človeška srca. Ta božična pesem zvonov je plaval tiho nad vso vasjo.

Na tihem je postala Hana ter pridržala sapo. Najprej si je mislila sina, kako gazi kje sredi polja po snegu, pa ga kličejo znani glasovi zvonov. Mogoče je ostal na

Vas s cerkvijo v snegu.

tujem in prav v tej uri hrepeni po domu, po materi, po domači cerkvi, saj je v nji tolikokrat prižgal sveče na sveti večer, in ko je duhovnik zapel »Slava Bogu na vlašavi«, tako lepo in ubrano pritrkaval.

Cerkev je bila vsa razsvetljena. Na vseh oltarjih so gorele sveče in v jaslicah je Marija z Jožefom stala ob detetu. Ljudi se je kar trlo, mladi so rezko kašljali, stari pa so z napol hripavim glasom molili in prebiral s premraženimi rokami debele jagode paternoštra. Nad vsemi pa je plaval prijeten vonj po kadilu, kakor veličastna pesem angeljskega zbora, ki hvali Boga za Odrešenikovo rojstvo.

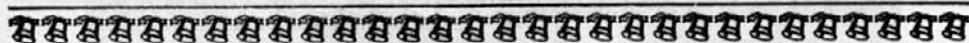
Hana je strmela v glavni oltar. Tolikokrat je videla pri njem svojega Toneta, ko je stregel pri maši in bila tega vesela. Nocoj pa ga ni, ko bo najlepše. Misli so ji neprestano plavale k njemu, usta so izgovarjale in pevci so slovesno zapeli. Ko se je od oltarja oglasila »Slava...«, so zadoneli spet zvonovi, da jo je prevzelo, kakor bi jih prvič slišala. Kljub bučanju orgel se je njihova pesem vendar v pretrganih presledkih prikradla v cerkev.

Na koncu, pred blagoslovom, se je nenadoma pojavil pred oltarjem postaven moški s kadilnico v roki. Nadomestoval je cerkovnika Merčona. Bil je lepo oblečen. Nekaj žensk je sklonilo glave in so si na tihem šepetale.

Hana je strmela pred oltar, pa ni vedela, zakaj je prišel ta človek namesto Merčona. Strmela je, kakor bi ji bil pogled prikovan. Ko se je premaknil in ga je videla od strani, je spoznala v njem svojega Toneta, kako je držal pred duhovnikom kadilnico. Visok steber dima se je pognal kvišku in zavil ves sprednji del cerkve kakor v tenčico, vendar je različno videla sleherno sinovo kretnjo. Od veselja so ji stopile solze v oči. Čutila je v sebi neizmerno srečo, zazdelo se ji je, da plava v teh oblakih kadila in se samo smehlja. Če ne bi bila cerkev tako natrpana z ljudmi, bi se prerinila naprej, da bi ga mogla videti od blizu. Saj se ga je vendar tako zelo veselila. Spet ga gleda pred sabo kakor nekoč, ko je bil še majhen fantek, le da je bil takrat oblečen v dolgo ministrantsko obleko. Komaj je čakala, da bi ga mogla videti iz oči v oči in ga objeti.

Potem so zapeli zvonovi, kakor bi hoteli podeliti ljudem na zemlji mir in srečo.

Hana je vedela, da jo slutnje ne varajo. Do zadnjega je bila prepričana, da se vrne in zdaj je tu. Razumela je tudi, zakaj ji je segla pesem polnočnih zvonov tako globoko v srce. Prinašala ji je mir in srečo. Njen sin je znal spet po tolikem času ubrati njihove glasove v veličastno pesem in ji prinesel srečo.

Polda Tone:

Sveti večer

Nocoj bo sveti večer ...

*V daljavi se bo zamajalo,
iz lin bo kot vrisk nam poslalo
veselo novico z nebes.*

Nocoj bo sveti večer ...

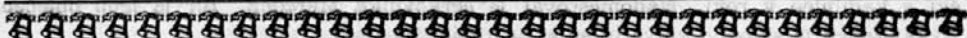
*S tovarne, s kmetije na vasi,
bogati in revni — kot časi
so naši — prav vsi bomo šli.*

Nocoj bo sveti večer ...

*Luč rdeča bo v hlevčku žarela
in srca bo mrzla ogrela
do bratov vseh naših nocoj.*

Nocoj bo sveti večer ...

*In z lučjo se bomo vrnili
in vse bomo duše ljubili
za sveti božični večer.*

Ob jaslicah

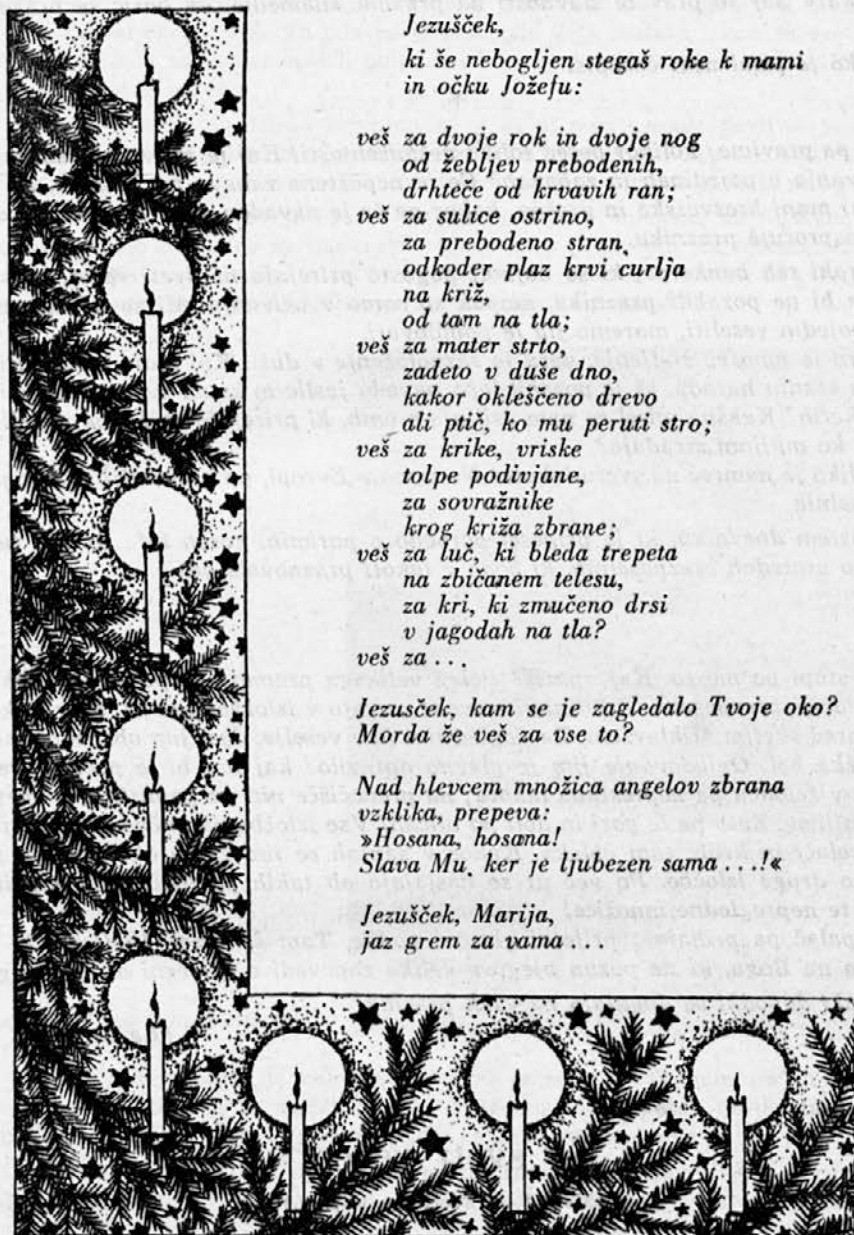
Jezušček,
ki še ne bogljen stegaš roke k mami
in očku Jožefu:

veš za dvoje rok in dvoje nog
od žebļjev prebodeh, drhteče od krvavih ran;
veš za sulice ostrino,
za prebodeno stran,
odkoder plaz krvi curlja
na križ,
od tam na tla;
veš za mater strto,
zadeto v duše dno,
kakor okleščeno drevo
ali ptič, ko mu peruti stro;
veš za krike, vriske
tolpe podivjane,
za sovražnike
krog križa zbrane;
veš za luč, ki blede trepeta
na zbičanem telesu,
za kri, ki zmučeno drsi
v jagodah na tla?
veš za ...

Jezušček, kam se je zagledalo Tvoje oko?
Morda že veš za vse to?

Nad hlevcem množica angelov zbrana
vzklika, prepeva:
»Hosana, hosana!
Slava Mu, ker je ljubezen sama ...!«

Jezušček, Marija,
jaz grem za vama ...

(Iz francoščine: TONE POLDA)

Božič v Parizu

Neki pariški časopis je priobčil naslednjo novico: »Za božič je prispelo v Pariz 28.000 puranov, 14.000 gosi in 500.000 kg raznih rib. Dognali smo, da so te številke uradne. Dospelo pa je tudi veliko vina v sodih in buteljkah. Po vsem

mestu so bile velike pojedine. Iz tega se vidi, da krščanski praznik še ni zamrl, ampak ga še praznujemo. Zakaj nam potem drugi narodi očitajo: »Francija je poganska!« Saj so prav te slavnosti na praznik znamenje, da božič še praznujemo!«

Tako je pisal neki časopis.

*

Mi pa pravimo: kolikor besed toliko nesmiselnosti! Kaj je bistvo krščanskega praznovanja v pojedinah in zabavah? Če je nepoštena zabava na praznik, ali je zato kaj manj brezverska in grešna, kakor pa če je navaden dan? Ne, saj še celo silno nasprotuje prazniku.

Vzroki teh banketov, ki se najbolj pogosto prirejajo na sveti večer, niso v tem, da bi ne pozabili praznika, ampak so samo v uživanju. Mi se ne moremo takih pojedin veseliti, moremo jih le pomilovati.

Vera je namreč življenje, vera je razpoloženje v duši. Kaj moremo misliti o dušnem stanju naroda, ki je pozabil lepo navado jaslic in se na sveti večer zbira na banketih? Kakšna misel se nam vsiljuje o onih, ki prirejajo razkošne pojedine v času, ko milijoni stradajo?

Koliko je namreč na svetu lakote! Ne samo v Evropi, po vsi zemlji so armade brezposelnih.

V istem dnevniku, ki je prinesel poročilo o puranih, goseh itd., so bile tudi novice o armadah brezposelnih, ki bodo v lakoti praznovali božič.

*

Pa stopi po mestu. Kaj opaziš? Poleg velikega prometa se po cestah kakor sence vlačijo brezposelni. Z željnimi očmi se ozirajo v izložbena okna, prav kakor otroci pred svetim Miklavžem. Ta pogled jim je v veselje, dasi jim obenem stiska srce težka bol. Ogledovanje jim je glavno opravilo: kaj naj bi le počeli? Dela nimajo, v želodcu pa neprestana lakota; na prenočišče niti ne pomislijo, le svetel dan je njihov. Zato pa le gori in doli po ulicah! Vse izložbe natančno pregledajo: tu so kolači in kruh, tam obleka. Kakor v sanjah se jim zazre oko! Potem pa dalje do druge izložbe. Po več ur se naslanjajo ob takih pogledih. To je edino veselje te nepregledne množice!

Iz palač pa prihajajo prijetni glasovi godbe. Tam se veseli ljudstvo, ki je pozabilo na Boga, ki ne pozna njegove velike zapovedi o ljubezni do bližnjega.

Enaki dogodki se dogajajo na vsak praznik!

(La Croix.)

Podlovenski:

Na sveti večer

(Doživljaj iz svetovne vojske.)

Bilo je leta 1915. Leto silnih vojska in morij, da zemlja večjih še ni videla. Visoki Karpati in velike ruske poljane so bile prizorišče strašnih dogodkov, ki so jih doživeli vojaki.

Za sveti večer tistega leta je straža zapustila okope ob vznožju Karpatov in odšla na patroljo. Sneg je naletaval venomer in mrzla ruska burja ga je nosila po zasneženih poljanah. Zdaj pa zdaj je kdo od straže zaostal in se skril za kak okop, da bi bil varen pred vetrom. France, najmlajši izmed vojakov — star je bil nekaj čez sedemnajst let — je kmalu zaostal. Skrnil se je za močno smrekovo deblo, da bi bil varen pred burjo in bi sam mogel vsaj v mislih preživeti sveti večer.

Burja je piskala in zavijala okrog debla, potem pa se zagnala proti Karpatom. Na Franceta se je zdaj pa zdaj vsul sneg s smreke. Snežinke, ki so podnevi počasi naletavale, so se kar v oblakih trgale z neba. Nobenega poka nisi slišal, samo veter je prižvižgaval okoli debel. Za tem pa je nastopila tista blažena tišina za sveti večer, kakor je vladala na Betlehemskih poljanah; le sneg je naletaval in šumljal ob vejah svojo tajinstveno pesem...

France je sedel na debelo korenino, ki je še ni pokrila sneg. Zavil se je tesno v staro cunjo, ki jo je pobral med maršem, da bi z njo ogrel kri. Mraz je bilo, da so mu kar ustnice šklepetale kakor strojnica; še tesneje se je ovil v cunjo, da bi se ogrel.

V ti blaženi tišini, ko je France stražil tam daleč od doma na Ruskem, so mu misli ušle preko Karpatov na Slovensko. Spomnil se je na dom, na domače tam nekje pod Stolom, na svete večere, ki jih je že preživel ob jaslicah v radosti in veselju. Spominjal se je preživelih dni in storilo se mu je hudo, da je zajokal.

Pod najvišjimi vrhovi o božiču.

Piš, ki je že ponehal, je mahoma zažvižgal, da so zašumeli temni lesi in so zaječale stoletne jelke; tako je bil mrzel, da so v Francetu pokale kosti. Še tesneje se je ovil v cunjo, da bi se ogrel, toda zaman, kri po žilah je ledenela, srce je bilo počasneje.

Mahoma se mu je zazdelo, da sliši brezniške zvonove. Kako lepo so pritrkavali k polnočnici in vabili, kakor bi hoteli reči: »France, tudi ti pridi, saj je sveti večer, pa k nam v line stopi! Ali ne slišiš, kako čiste glasove imamo danes. Tolikokrat si nas obiskal in pritrkaval! Kje si danes, za sveti večer te ni!« France je hotel planiti kvišku, pa ga je neka sila potegnila navzdol. Prebudil se je.

»Mar sem sanjal?«

France se je spomnil, kako je hodil na sveti večer po temnih stopnicah gori v line k zvonovom, kako je pritrkaval. Vsega se je spominjal in zato se je še bolj užalostil, v grlu ga je nekaj bolelo, hotel je krikniti, a ni mogel.

Večer se je nagibal proti polnoči. Vse je bilo tiho, nastopila je prava svetonočna tišina, le volk je zdaj pa zdaj pretrgal tišino in zarjovel v temno noč, potem pa je bilo

zopet vse tiho pod visokimi Karpati. Vreme se je spremenilo, pretrgale so se goste, snežne megle in pokazale so se zvezde! Foostrilo se je podnebje, mraz je pritisnil še huje, da je pokalo drevje.

Proti polnoči se je France zadnjikrat prebudil iz mrzlega sna. Kri se je le še sunkoma pretakala po žilah, srce se je počasi ustavljalo, bližal se je konec. Mladeniča so zapuščale moči...

Glava mu je omahnila na prsi, skozi napol priprta usta je zdaj pa zdaj sunkoma buhnila sapa, kri po žilah mu je zledenela in srce je utihnilo...

ANŽE

Povest. — Norveški spisal Björnstjerne Björnson. — Poslovenil Ivan Čampa.

KRATKA VSEBINA IZ PREJSNJEGA LETA.

Gori na Zavrhu se je rodil Anže. Mati mu je bila Marjeta, edinka na završki pristani. Anže je bil njen nezakonski sin, ki ga je imela s krojačem Maticem. Ta je pa kmalu po Anžetovem rojstvu opustil krojaštvo in postal vaški godec ter se je vdal pijančevanju. Ko je bilo Anžetu 6 let, mu je umrla stara mati in pristavo je prevzela njegova mati. Matic pa je hodil s plesa na ples, kjer ga je nekoč neki fant tako udaril, da se je zvrnil in si zlomil hrbtenico. Ob tej nesreči pa ga je Marjeta (Anžetova mati) sprejela v svojo hišo v oskrbo. Po okrevanju sta se poročila. Anže je tako dobl očeta, ki se je spočetka oprijel dela, pozneje pa ga je premagala godba in ples in je zopet začel pijančevati. S seboj je jemal tudi Anžeta, ki je bil zelo bister fant. Kmalu se je naučil veliko pesmic in jih pel na očetovo željo. Vendar pa je ostal deček dober ter je zelo ljubil svojo mater, ko je videl, koliko mora trpeti pred očetom, ker jo je vedno pretepal, kadar se je vrnil z zabave. Očeta pa je naravnost zasovražil. Ko je neko noč oče prišel zelo pijan domov, je hotel Anžetovo mater s sekiro ubiti, a ga je pri tem zadela kap. Tako sta ostala Anže in mati sama. V začetku je bil Anže zaprt sam vase in odljuđen. Pasel je živino in zlagal pesmi. Pozneje pa se je lotil kmetijstva. Večkrat pa je šel na rob gozda in sanjaril ter bral knjige, ki si jih je izposojal od nadučitelja. Ob neki taki priložnosti je skrit opazoval prizor, ko sta se nadučiteljeva hčerka Matilda in kmečka dekle Elica poslavljali. Elica se je namreč vračala od nadučiteljevih, kjer so jo vzgajali v vedenju, pranju in podobnem delu, domov. Prizor slovesa obeh deklic je silno vplival na Anžeta in od tega časa dalje so mu ljubezen in dekleta napolnjevala dušo. Začel je pesniti nove pesmi.

(V 1. števil. novega letnika »Kresa« ponatiskujemo par odstavkov začetege devetega poglavja iz 12. števil. prejšnjega leta.)

DEVETO POGlavJE.

Ljubezen in dekleta so začele napolnjevati Anžetovo dušo; narodne pesmi in stare zgodbe so se mu prikazovale v čarobnem ogledalu kot deklica v vodi. Nепrestano je gledal tja in od onega večera ga je držalo, da bi o tem pel, kajti zdelo se mu je, kot bi se mu vse to nekako približalo. Toda njegove misli so se izgubljale in spet vračale ob pesmi, ki mu je bila docela nova, prav kot bi mu bila vdihnjena:

Prancè Gornik vesel je k ljubici skakljaj in nesel ji pozdrav.	In zvila mu je belega kot lili je: »To moja desna je.«
Tu pel je, da donelo je čez hrib in plan: »Dober dan, dober dan!«	In zvila mu kot srčna kri je rdečega: »še levo ná!«
A ptičev zbor je pel in cvrčal neugnan: »Ko pride kres, je špas in ples, če sme še venček viti si — kdo ve zares?«	O joj, preveč bo, nehaj, deklica! Ko pride kres itd.
Iz rožic mu je plavih splela ga najprej: »Oči so moje, le poglej!«	Še dalje venček pletla je od vseh cvetic s svojih gredic.
Ni dolgo mislil, brž na čelo si ga del in jo v slovo objel,	Pri tem pa so solze stopile ji v oči. »Ná tega, ki ugaja ti!«
z očmi žarečimi in z vriskom odhitel. Ko pride kres itd.	On pa molči in zdi se ji, da se jezi. Ko pride kres itd.

In zvila mu je svetlega: »Zavreči ga ne smeš! Še tega spletla je, ki nanj še mislil ni nikdar,
 To moji laski so, da veš!« za pred oltar.
 In dala z njim mu za na pot v tihotno noč Ga dolgo vila je z utrujeno rokó:
 poljub je vroč. »Ta naj za ženko bo!«
 Fant mislil je: »To bo pa pisano na moč!« Odšel je, njej pa je bilo hudo, hudo.
 Ko pride kres itd. Ko pride kres itd.

In vila je, dokler v očeh zamrl ni žar,
 si venček za oltar.
 A zdavnaj že je topli kres minil,
 se snežni ples začel.
 Kje človek rož za venček svoj bi zdaj dobil?
 Ko pride kres,
 je špas in ples;
 če sme še venček viti si — kdo ve zares?«

Bolest, ki je napolnjevala Anžetovo srce, je ustvarila prvo predstavo o ljubezni, ki je pobožala njegovo dušo, tako žalostno. Dvojno hrepenenje, hrepenenje po ljubezni in po velikih uspehih, se je zilo v eno. V tistih dneh se je spet ukvarjal s pesmijo »Čez visoke gore« in neprestano jo je prenašal. Niti malo ni pozabil pri svojih mislih na popotovanje, na mater; tolažil se je namreč s tem, da jo bo takoj prišel iskat, kakor hitro se bo v tujini postavil na trdne noge in ji bo tako preskrbel življenje, kakršnega si doma niti zase še v mislih ne bi mogel ustvariti. Toda sredi tega dvojnega hrepenenja se je poigravalo nekaj tihega, svežega in nežnega, ki je od časa do časa bežalo in se spet prikazovalo, hlatalo in znova bežalo, in sanjač, kakršen je Anže postal, se je več mudil v oblasti teh nehotenih misli, kot je sam vedel.

V hribih je živel živahen možak, ki se je imenoval Anton Matijaž; ko je bil star dvajset let, si je zlomil nogo in od tedaj je hodil ob berglah. Toda naj se je prilučal po berglah kamorkoli, povsod je bilo takoj polno veselja in zabave. Bogat je bil; na njegovem posestvu je rasel gozd lešnikovih grmov in vsako jesen je imel navado, da je ob nekem lepem dnevu povabil krdelo živahnih deklet, ki naj bi mu obirale lešnike. Med dnevom seveda ni manjkalo jedi in pijače, zvečer pa je bil ples. Anton je bil z večino teh deklet v botrini, kajti botroval je skoraj polovici fare; vsi otroci so mu rekli »boter« in za njimi seveda staro in mlado.

Boter in Anže sta se dobro poznala in boter ga je imel radi njegovih pesmi rad. Radi tega ga je povabil na »praznik lešnikov«. Anže pa je zardel in odklonil povabilo; ni bil vaju, kot je dejal, ženske družbe. »Zato se moraš pa navaditi nanjo,« je odvrnil boter.

To Anžetu več noči ni dalo spati; boječnost in hrepenenje sta se bojevala v njem. Pa naj je bilo že tako ali tako: tistega dne se je v resnici prikazal in bil tako edini mlad možki med vso to žensko pisanostjo. Ni mogel tajiti, da se čuti prevaranega. To niso bile ženske, ki jih je opeval, in tudi te ne, ki se je bal priti z njimi v dotiko. To so uganjale take, da Anže svoj živ dan ni videl kaj takšnega, in čemur se je najbolj čudil, je bilo to, da so se smejale za vsak prazen nič in kakor hitro so se zasmajale tri, se jih je smejalo že pet, pa samo radi tega, ker so se one tri. Vse so se obnašale tako, kot bi že od nekaj živele skupaj in vendar je bilo med njimi tudi nekaj takih, ki se prej sploh še nikoli niso videli. Če so ujele vejo, ki so se poganjale za njo, so se smejale, in če so skakale zaman, so se tudi smejale. Teple so se za ključ za pripogibanje vej; tiste, ki so ga ugrabile, so se smejale, in tiste, ki so se zaman poganjale zanj, so se tudi smejale. Boter je z berglami čotal okrog njih in jim nagajal na vse načine. Dekleta, ki jih je ujel, so se smejale, ker so se pustile ujeti, one pa, ki so mu ušle, so se smejale njegovim ponesrečenim poskusom. Vse pa so se smejale Anžetu, ker je bil tako resen in ko so ga nazadnje le pripravile do smeha, so se smejale, ker se je končno le zganil.

Nazadnje so sedli na precej visok griček, boter v sredo, vsa dekleta pa okrog njega. Nudil se jim je lep razgled; sonce je pripekalo z žarečo vročico, a to deklet ni motilo; obmetavale so se z luščinami, jedra pa dajale botru. Boter jih je poskušal pripraviti k molku in zamahnil je z berglo okrog sebe, kakor daleč je mogel seči, kajti rad bi bil, da bi kaj pripovedovale, čimbolj zabavnega seveda. Toda pripraviti jih k pripovedovanju zgodb, se je zdelo teže, kot ustaviti voz, ki z neznansko brzino drvi po klanecu. Radi tega je začel boter; nekatere od začetka niso hotele poslušati, ker so že poznale

njegove zgodbe, a končno so le vse prisluhnile z napeto pozornostjo. In prej kot so se zavedele, so se znašle sredi najživahnejšega pripovedovanja. In zdaj se je moral Anže spet čuditi temu, da so bile vse njihove zgodbe v nasprotju z njihovim hrupnim veseljem samo resnega značaja. Bile so po večini ljubezenske zgodbe.

»Ampak Ančka zna lepo pripovedko, to vem še od lanskega leta,« je dejal boter in se obrnil k deklici s prijaznim, okroglim obrazkom, ki je svoji mlajši sestri, katere glava je ležala v njenem naročju, splevala lase. »Saj to večina nemara že pozna,« je dejala Ančka. »Pa jo vendar povej,« so prosile njene vrstnice. »Prositi se ne bom dala, no,« je odvrnila in pripovedovala, medtem ko je še dalje splevala:

»Nekoč je bil mladenič, ki je pasel živino in jo je vedno rad gnal ob široki reki. Više v pogorju se je vzpenjala čez skalovje široka pot, ki je vodila v tako višino, da se je lahko od one strani zaklicalo na to. Tam je pasla deklica, ki jo je sicer ves dan lahko videl, a vendar ni mogel do nje.

Ti deklica lepa, kako se ti pravi,
ki se pri studenčku zabavaš na travi?

Tako je često spraševal tja čez in nekega dne je končno dobil v odgovor:

Na válih se moje ime pozbava,
le pridi do mene, ti kuštrava glava!

Mladenič je imel od tega odgovora toliko kót nič in sklenil je, da se ne bo dalje brigal zanjo. To pa seveda ni šlo tako lahko, kajti naj je gnal živino, kamor je hotel, vedno jo je spet pripeljal do gorske poti. Tedaj ej postalo dečku tesno pri srcu in

Kdo je tvoj oče, kje dom vaš stoji?
V cerkvi nikoli te videti ni.

Mladenič je bil namreč zmerom bolj prepričan, da ima opravka z gozdnico.

Utonil je oče in hišo uničil požar,
póti do cerkve pa nisem našla še nikdár.

Tudi od tega ni imel mladenič Bog vé koliko. Čez dan se je v mislih mudil na skalnati poti, ponoči je sanjal, da ona pleše okrog njega in kadar jo hoče ujeti, ga oplazi z velikim kravjim repom. Kmalu sploh ni mogel več spat, tudi delati ni mogel več in sploh je kazalo z njim zelo slabo.

Če si gozdnica, nikar mi ne škodi,
če si pa deklica, dobra mi bodi!

(Dalje prihodnjč.)

Iz kraljestva narave

Dr. Maks Wraber:

Človek – narava

Z novim letnikom pričenjamo z novo rubriko pod gornjim naslovom. Spremljali bomo spremembe v narodi in skušali zajemati iz njih nauke in nasvete v našo duhovno in telesno korist. Kot uvod v novi oddelek našega lista prinašamo danes razmišljanje o naravi in človeku.

Človek je po svojem telesnem življenju del minljive, ustvarjene narave in od nje v mnogočem odvisen. Narava mu je najbližja sestra in dobra prijateljica, če jo razume in se voljno podreja večnim zakonom, ki jim je Stvarnik podvrgel vse pri-

rodno dogajanje. Človekovo telesno življenje ubira v glavnem isto pot in je podvrženo v bistvu istim spremembam kakor življenje v poljski cvetlici ali gozdni živali: poraja in razvija se, dosega neki vrhunec in se ohrani na višku daljši ali krajši čas, nato začenja življenjska sila pešati in slednjič ugasne — smrt požanje tako človeka kakor žival ali rastlino. To večno porajanje in umiranje v narodi je najboljši prirodni zakon in prav iz te večne menjave se razvija življenje. Cvetlično seme mora segniti v zemlji, da priklje iz njega novo

življenje in nova cvetlica mora umreti, da obrodi seme, ki bo vir novega življenja. — Tudi v najvidnejši prirodni izpremembi, v menjavanju letnih časov, spoznava človek veliko sličnost s svojim življenjem in primerja svoje življenjske dobe s pomladjo, poletjem, jesenjo in zimo. —

Spremembe v naravi pa niso samo najvernejša slika človeškega telesnega življenja, marveč je narava za človeka tudi neizčrpna zakladnica življenjskih sil in življenjske modrosti, če ume izkoristiti njene velike skrite zaklade in če razume njeno skrivnostno govorico in njene koristne migljaje. Živeti z naravo se pravi živeti pametno, zmerno, resno in zdravo. Predvsem je narava človeku vir telesnega zdravja in

Ker hoče naš list služiti duhovnemu in telesnemu zdravju slovenskih fantov, zato smo začeli s to novo rubriko, da bomo v njej kazali na vire zdravja, moči, veselega zadovoljstva in blagostanja. Verni slovenski fantje pa bodo v prelepi naravi še posebej z radostjo in s hvaležnostjo spoznavali prečudežno božje zrcalo, ki povsod odseva dobroto in veličino Stvarnikovo.

*

Z i m a je zdaj. Pozimi narava ni mrtva, marveč le počiva. Pod navidezno smrtjo snuje življenje dalje: *o b n a v l j a j o s e* izgubljene snovi in *z b i r a j o* nove sile za novo življenjsko dejavnost, ki jo bo zbudila pomlad. S tem daje narava koristen nauk človeku. Telesni de-

Otok ob Vrbskem jezeru.

vsakovrstnih gmotnih koristi, daje pa tudi njegovemu duhu velike vrednote: zdrave užitke, najboljše razvedrilo in navajanje k življenjski resnosti. Kdorkoli se v svojem življenju naravi izneveri in pretrga vezi z njo, bo prej ali slej čutil na sebi škodo in obžaloval svoje nasilje. — Zato se po mestih pojavlja klic: »Nazaj k naravi!« Našemu slovenskemu kmečkemu fantu ta klic ni potreben, saj živi v najtesnejši zvezi z naravo. Bolj je potreben ta klic delavskemu fantu, ki živi često v industrijskih okrajih, kjer ga je vsakdanje delo odtrgalo od ozkega sožitja z naravo in mu zato grozi večja telesna in duhovna nevarnost. —

lavec, posebno kmet, ima pozimi več časa nego poleti. Zato naj svoj prosti čas koristno uporablja v to, da zbira v sebi novih sil, da ureja svoj dom in svoje gospodarstvo, da popravlja, zbira, ureja in pripravlja vse potrebno za novo dobo, ko bo treba zopet zavihati rokave, pljuniti v pest in krepko garati od zore do mraka, da bo v hiši kruha za družino in drugih potrebščin.

Vsakdo si želi okrasiti svoj dom in ga tako urediti, da mu bo bivanje v njem kar najprijetnejše. Bogastva nima naš človek, da bi si imenitno opremil dom. Revščina gleda skozi okna in vrata, vendar

pa tudi tak dom lahko razodeva, da je v njem ognjišče tihe sreče in življenjskega zadovoljstva. Ni treba v ta namen velikega denarja; le nekaj dobre volje, skrbnosti in ljubezni potrebuješ, da si okrašiš dom in pomnožiš svoje veselje, često tudi svoje premoženje. Narava ti nudi najboljša sredstva: vrt ob hiši ali vsaj skromna gredica in rože na oknu ti dajo mnogo veselja; sadovnjak ali vsaj nekaj sadnih dreves okrog domače hiše, čebelnjak, hlevček z živino, košček travnika, njiva ali gozdiček blizu doma ti bodo nudili mnogo zdravega razvedrila in marsikatero korist, če se boš loteval dela z veseljem in odprli oči za lepoto narave, ki odseva iz vsake cvetke, in prisluhnil skrivnostnemu snovanju, ki se vrši v vsakem živem bitju, pa tudi v šumenju vode in pesmi vetra ...

Pričujoča številka prinaša nekaj praktičnih nasvetov za sadjarje in vrtnarje, kakšno bodi njihovo delo okrog božičnih praznikov in v novem letu. Njihova velika skrb je, kako dobro prezimiti cvetlice in sadno drevje, da jim neugodni zimski čas ne bo škodoval. Kakor poljedelec, tako si tudi sadjar in vrtnar želita pozimi mnogo snega, ki kakor odeja ščiti zemljo in rastlinje pred močno izgubo toplote, in zmernega mraza. Tej želji priroda le redkokdaj popolnoma ustreže, letos pa je zima še posebno muhasta in nepostrežljiva. Zato stori vsakdo sam, kar je v njegovih močeh, da zavaruje za zimo svoje varovance.

Tvoje prvo pravilo bodi: Zavaruj rastlino pozimi pred toploto (soncem) in ne pred mrazom! Čudno in neverjetno se to čuje, pa je vendarle pravilno. Dokazano je namreč, da so rastline proti samemu mrazu zelo odporne in jih ne pokonča tako kmalu, če niso izpostavljene istočasno tudi sončnemu obsevanju. Velika razlika med dnevno toploto in nočnim mrazom je za rastlinstvo najnevarnejša. Prav zaradi tega rastlinstvo praktično ne trpi škode meseca novembra, decembra ali januarja, marveč normalno šele februarja in marca. Tedaj je namreč sončna moč že precej narasla in ob lepih dnevih sonce že precej časa ogreva zemljo. Rastlinstvo se začne zato prebujati k novemu življenju, sokovi se začno živahno pretakati po rastlinah, popje nabreka in se ožvlja. Ker pa so noči vendar še precej mrzle, so pozebe na rastlinstvu kaj pogoste, kajti nočni mraz zledeni rastlinske sokove. V mesecih novembru, decem-

bru in januarju je sončna toplota zelo slaba in sončno obsevanje zelo kratko, zato rastlina bolje prenaša tudi hujši in dolgotrajnejši mraz. Za rastlino ni merodajno, koliko stopinj mraza kaže termometer, marveč je za njeno odpornost odločilna razlika med dnevno in nočno toplino. In ta razlika je v zgodnji pomladi navadno znatno večja nego v pozni jeseni ali pozimi. — Zato sta meseca december in januar (včasih še februar) najprimernejša, da preskrbimo cvetlicam in drevju prezimovanje.

Lončne cvetlice postavimo v hladne, senčne hodnike, kleti ali druge primerne prostore, kjer so predvsem zavarovane pred soncem in jih seveda ne zalivamo. Vrtne cvetlice in grmičke (hortenzije, fuksije, vrtnice: debele, pritlične in plezalne) ter mlado drevje pripognjemo k zemlji in jih pokrijemo s slamo, z dračjem ali zemljo, ki je poleg snežne odeje najboljša varovalka življenja pozimi. Težje je z drevjem, ki se ne da upogniti k tlom, ki pa je radi večjega obsega in širokah krošenj še bolj izpostavljeni sončnemu obsevanju in nočnim pozebam. Sadno drevje (trdi vrtne cvetlice) se zato beli z apneno vodo. Beljenje nima namena, da uniči škodljivi mrčes, ki si je poškala zavetja v drevesni skorji, marveč odbija sončne žarke in ne dovoljuje, da bi se drevo preveč segrelo in prezgodaj predramilo k novemu življenju. Pred beljenjem dobro postrgaj z drevesa mahovje in lišaje in razpokano ljubje, da tako onemogočiš mrčesu prezimovanje in ga uničiš, potem pa pobeli v prvi vrsti tiste drevesne dele, ki so izpostavljeni močnemu sončnemu obsevanju. Kot najuspešnejše sredstvo za beljenje (škropljenje) se priporoča v največjem času vodna raztopina živega apna (Ca CO_3), Kalja (K) in vodotopnega stekla, ki ji dodamo še krezalovo milo. Ta raztopina ne varuje drevja samo pred premočnimi sončnimi žarki, marveč je zelo učinkovita tudi proti škodljivemu mrčesu.

Pri prezimovanju pozabimo navadno na drevesne korenine, ki so glavni in najvažnejši del rastline in za mraz najboljčutljivejše. Za pričetek oživljanja rastlin ni merodajna talna, ampak zračna toplina. Zrak je lahko že precej topel, zemlja pa je še zamrzla, pa se rastlina že začne prebujati k novemu življenju. Sokovi, ki se prično po njej pretakati, prihajajo iz zemlje in so vodna raztopina raznih zemeljskih rudnin. V zamrzlem stanju pa je zemlja revna na (tekoči) vodi in zato rastlina kaj kmalu trpi na suši. To tembolj, če se vrhnje plasti zemlje podnevi tajajo in voda iz njih izhlapeva. Pri izhlapevanju vode pa se veže

(utaja) toplota, ki se jemlje zemlji. Zemlja torej izgublja razen vode še toploto, oboje pa najbolj pogrešajo korenine, ki so sedaj izročene poškodbam, po suši in mrazu. Ko namreč ponoči pritisne mraz, zmrzujejo zmeščane vrhnje plasti, ki se krčijo in delajo razpoke, pri čemer se trgajo tanke, nežne koreninice, ki so za vsrkavanje vode in hranljivih snovi najvažnejše. Kazalo bo torej v gotovih primerih, zlasti tedaj, če drevje plitvo korenini, nastlati tla pod drevesnimi krošnjami z listjem, drobnim dračjem, žaganjem; še boljši sredstvi

sta v tem oziru seveda prst in gnoj. Zimski mraz zato tako redko oškoduje gozdno drevje, ker jeseni skrbna narava nasuje drevju na korenine listja in dračja in mu tako pogrne »noge« s toplo odejo, ki preprečuje hudo zmrzovanje, preneglo segrevanje in tajanje po pomladinskih sončnih žarkih in premočno izhlapevanje zgornjih zemeljskih plasti. — Narava sama te uči, posnemaj jo!

Ves trud in vso skrb, ki jo boš vložil v prezimovanje cvetic in sadnega drevja, ti bodo varovanci bogato poplačali. (Dalje.)

Iz kraljestva lepote

Fr. Jesenovec:

Izbrana poglavja iz pesništva

Ze na zadnjem zboru ZFO sem obljubil, da bo letos prinašal naš fantovski list Kres izbrana poglavja iz pesništva. In to ne le zaradi zanimive stvari same, ampak še prav posebno zato, ker se mi zdi, da je ta stvar za naše fante nujno potrebna. Doslej Kres kaj podobnega še ni objavljal. A ta novost je zelo potrebna in koristna. Do tega prepričanja sem prišel lani, ko so mi mnogoteri fantje pošiljali svoje pesniške prispevke, da bi jih v Kresu objavil. Pa večina od teh prispevkov še ni bila zrela za objavo ne le zaradi slabe vsebine, zaradi nepopolnih in često nelogičnih misli, ampak v še večji meri zaradi tega, ker zunanja oblika ni ustrezala pravilom lepe pesmi, pravilom estetike. Zato sem v pomenkih s temi fanti mnogokrat povedal, kaj je napačno, kaj nepopolno, kaj slabó izraženo. A to so bili le drobci, le posamezni nasveti v stvarnih primerih. Vendar se mi to ne zdi zadosti. Zato sem se odločil, da letos strnjeno, sistematično obravnavam nekaj izbranih poglavij iz nauka o lepem iz pesništva, iz estetike. V teh člankih ne nameravam bogve kako učeno razpravljati ali celó odkrivati in reševati nova vprašanja o tem predmetu, ampak hočem v poljudni in preprosti besedi poučiti naše »pesnike« vsaj o najvažnejših pravilih iz »pesni-kovanja«. Stvar bom obenem skušal obravnavati tako, da bo zanimala prav vse naše čitatelje, ne samo »pesnike«, saj je vendar jasno, da mora o teh vprašanih imeti vsaj približne predstave vsak človek, če hoče biti danes vsaj povprečno izobra-

žen. In tak mora biti vsak katoliški slovenski fant, saj živimo v prosvetljenem dvajsetem stoletju!

V prvih naslednjih člankih hočem seznaniti naše čitatelje z osnovnimi pojmi iz meroslavja ali metriki, ki spada tudi v poetiko in z njo vred v celoten nauk o lepem ali v estetiko.

Meroslovje.

Uvod. Meroslovje je nauk o meri. Tuja in v raznih svetovnih jezikih rabljena beseda za meroslovje je *metrika*, nauk o metru. *Metrum* pa po naše pomeni *merilo* (meter je n. pr. že posebno določena mera, merilna enota, ki je sedaj v rabi za merjenje dolžin). V metriki se torej učimo meriti. In kaj naj v pesništvu merimo? Merimo zloge, besede, stihe, kitice in celotne pesmi.

Če hočemo v pesništvu kaj meriti, moramo seveda tudi tu imeti osnovno merilno enoto, svojevrsten »pesniški meter« — bi lahko rekli. In kaj naj bo v pesništvu tista osnovna mera?

Glejte moji fantje, potrebo merjenja v pesništvu so spoznali že stari kulturni narodi — Grki in Rimljani v starem veku. Najprej Grki, Rimljani so pa kar po Grkih vzeli ta merila. Grki so že zdavnaj prej, preden so kaj zapisali, imeli svoje narodne pesmi, pripovedne pesmi in pesmi v bogoslužju. Bil pa je njihov grški jezik tak, da je v svojih besedah ločil dolžine in kratčine. Nekaj zlogov je biló v besedi dolgih,

nekaj kratkih. In tak kratek zlog ali kratčina je veljal pri Grkih za osnovno merilno enoto, za osnovno metrično enoto. Tako kratčino so imenovali mora. Zaznamujemo jo s polkrožcem: ∪. Dolžino, dolg zlog pa zaznamujemo z vodoravno črto —. Ena dolžina vsebuje dve kratčini, torej sta dve kratčini kot merilna enota enakovredni eni dolžini. To lahko zapišemo v obliki enačbe takole: ∪ — = —, kar beremo: dve kratčini sta enaki ali je enako eni dolžini. Če bi hoteli naše slovenske besede meriti s temi starimi klasičnimi merili, potem bi n. pr. besedo zima zapisali —∪, besedo mizar takole: ∪— . Ti dve besedi bi potem takem imeli po eno dolžino in eno kratčino. Seveda imamo tudi enozložne besede z eno samo dolžino: kdo = —, ali z eno samo kratčino pes = ∪; ali pa z eno dolžino in dvema ali celo več kratčinami, n. pr. butara = —∪∪, gospodar = ∪∪—, lepota = ∪∪∪ itd.

Toda tu sem rekel: če bi slovenske besede takole merili. Pa jih ne smemo! Slovesščina z drugimi modernimi jeziki vred namreč meri besede z drugačnimi merili, kot je to veljalo za staro grščino in latin-

ščino. Danes ne ločimo v besedah več dolžin in kratčin, ampak le poudarjene in nepoudarjene ali naglašene in nenaglašene zloge. Važno pa je pri tem, da smo obdržali kar tista znamenja, ki so veljala nekoč. Tako nam sedaj v meroslovju vodoravna črta služi za poudarjeni zlog, polkrožec pa za nepoudarjenega, n. pr. rožica: —∪. Da pa vendar ločimo staro od novega, potegnemo nad črto poševno pokončno črto kot znamenje naglašene zloga (').

Dasi so Grki poznali le dolžino in kratčino, vendarle so spoznali že tudi ti, da se pri dolžini glas nekoliko dviga, da raste, da postaja močnejši. To so res imenovali dvig ali arsis. V kratkem zlogu pa glas pada, se niža, postaja slabši. To so Grki imenovali padec ali thesis.

Tako smo spoznali osnovne merilne enote pri starih narodih in pri modernih jezikih sedanjega časa. To bistveno različno načelo dolžin in kratčin na eni strani, pa poudarjenih in nepoudarjenih zlogov na drugi strani si moramo dobro zapomniti, ker sta to osnovni načeli za merjenje zlogov in besed nekdanj in sedaj. (Dalje.)

Med člani fantovskih odsekov

KOVOR.

V SPOMIN BRATU TONETU DOBRETU

Kakor vello listje padajo mogočni hrasti, kakor trs se majajo velike jelke pred voljo Vsemogočnega. Klonilo je Tvoje mlado življenje sredi pota, sredi dela in načrtov, kot žrtev avtomobilske nesreče dne 29. oktobra si omahnil v naročje smrti. Ni ti bilo sojeno dozoreti v moža in doseči cilj, po katerem si tako hrepenel. V najlepših letih, sredi mladeniških sanj, je prišel angel smrti in Ti pritisnil na čelo svoj ledenomrzli poljub.

O, zakaj odhajate ravno najboljši iz naših vrst? Menda nam je sojeno, da moramo dajati davek življenj Njemu, kateremu smo prisegli večno zvestobo. Zato, Večni, hočeš mladih značaje, hočeš imeti cvet, katerega Ti dajemo tako težko.

Tone, tudi Ti si bil cvet božajoče pomladi, ki ga še ni oskrunila slana življenja. Bil si kristalno čist značaj, bil si fant, kakršnih je malo. In danes Ti pišem posmrtnico: ne Tvojemu telesu, ki je minljivo, temveč Tvojemu duhu, značaju, veri in vse-

mu, kar nam je več kakor uživanje in telesnost. Da, Tebi so bile duhovne vrednote več kakor vse drugo in zato si tako vdano trpel v kratki, toda mučni bolezn. Samo skriven lesket solza je bil izraz Tvoje težke bolesti.

Da, z veseljem smo sprejeli novico, Dobretov Tone se je vrnil od vojakov. Vsi, prav vsi smo upali, da se vrneš med svoje brate, med nas v telovadnico, v društvo; a ta skladak up se je sprevrgel v kruto prevaro.

Dragi Tone, nepozabni brat!

Zapustil si nas v cvetu svoje mladosti. Namesto v vrste zemskega kralja, Te je »božja poslanka« uvrstila med legije Kralja Kraljev, kateremu si že na zemlji posvetil svoje mlado življenje.

Zbogom, zvesta duša! Blag Ti spomin!

Brat Janko.

VISNJA GORA.

Lahka atletika je pri nas čez poletje mnogo napredovala. Mladci in nekateri člani so pokazali veliko veselja in smisla za to lepo panogo. Težko je bilo poleti

pri skupaj in trenirati, a volja je zmagala in uspeh se je takoj pokazal. Dvakrat je reprezentanca fantovskega odseka Višnja gora dobila lepi zmagi: prvič v Šmarju, drugič v Žalni. Obakrat smo zasedli vsa prva mesta v vseh disciplinah. To je zelo navdušilo naše fante. Za konec sezone smo doma naredili malo tekmovalja. Doseženi so bili tile rezultati: tek 100 m (12.8 sek.), skok v višino (156 cm), skok v daljino (5.73 m), skok ob palici (3.02 m), troskok (11.35 m), krogla (11.55 m). Sedaj je lahke atletike konec; začeli smo s telovadbo in prosvetnimi večeri, zakaj današnji čas zahteva odločnih, izobraženih in poštenih fantov. Zato vsi dobri fantje v našo fantovsko organizacijo, da nas bo čim večje število! — Bog živi!

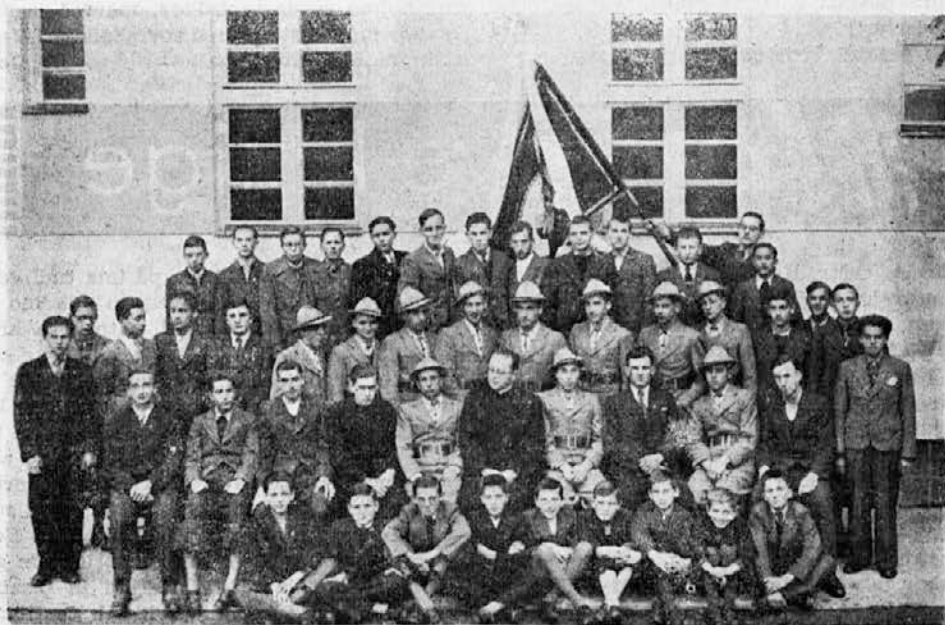
FANT. ODSEK MARIBOR I.

Pet let je minilo, odkar se je v Mariboru osnoval fantovski odsek — najprej kot odsek Fantovske katoliške akcije. Ko je naš voditelj dr. Korošec dal katoliškim prosvetnim društvom zopet svobodo, je naš odsek nadaljeval delo v okrilju Stolnega prosvetnega društva do avgusta 1937., ko so bila odobrena lastna odsekovna pravila. S ponosom lahko gledamo na naše delo, ki smo ga v teh petih letih naredili. Kot najbolj zaslužnega in vnetega delavca za to naše delo moram omeniti br. Geratiča, ki je že šesto leto naš predsednik. Upamo, da bo

† Brat Anton Dobre.

ostal tudi v bodoče. V teh petih letih ni šlo nič manj kakor 240 fantov skozi naše vrste. Niso nam ostali vsi zvesti. Mnogi so se izneverili, ali smo jih črtali. Podlegli so vplivu ulice ali slabe družbe. Mnogi so se pre-

Fantovski odsek Maribor I.

sešli ali šli za delom drugam, toda ostali so nam idejno zvesti. Na 250 sestankih smo se zbirali in obravnavali vsa sodobna vprašanja in tekmovalno stvarino. Ustanovili smo si knjižnico, ki šteje danes preko 800 knjig. Naš odsek ima 17 krojev, kar je mnogo, če pomislimo, da se v naših vrstah zbira večinoma delavska mladina. Številčno je naš odsek najmočnejši v okrožju. Poleg članov imamo še tudi mladce in naraščajnike.

V lanskem poslovnem letu smo dosegli v športu zelo lepe uspehe. Tu moram posebno pohvaliti naše vrle mladce. Na okrožnih lahko-atletskih tekmah so si mladci priborili prvo mesto, člani pa drugo mesto. Na mladinskem taboru v Ljubljani so se mladci udeležili tekm v odbojki za prvenstvo ZFO, kjer so si priborili prvo mesto ter osvojili prehodni pokal konzorcija »Slovenca«, veliko zlato plaketo in častno diploma.

V začetku oktobra smo imeli občni zbor, na katerem smo si izvolili nov odbor, z. br. Geratičem kot predsednikom. Dobili pa smo novega načelnika br. Fika, znano zvezdo v lahki atletiki. V odseku ima že 30 fantov naročenih Kres, na občnem zboru pa se je soglasno sprejel sklep, da postane Kres obvezno glasilo za vse naše člane. (Uredništvo stavlja FO Maribor I za zgled vsem drugim našim fantovskim odsekom, zlasti tistim iz premožnejših slovenskih krajev, da tudi oni naredo enak sklep: naš fantovski list Kres mora postati obvezno glasilo za vse člane v odseku!)

Na praznik Kristusa Kralja je odsek pro-

slavil petletnico svojega obstoja. Zjutraj je članstvo pristopilo k mizi Gospodovi, nato je bilo slikanje vsega članstva, mladcev in naraščaja, zvečer pa akademija, katere se je udeležil poleg drugih odličnikov tudi škof dr. Ivan Tomažič. Z navdušenjem je bil sprejet ob tej priliki govor br. Geratiča, ki je v jedrnatih besedah orisal petletno delo odseka ter podčrtal pripravljenost mladine pri delu v dosegu cilja: Povsod Boga. Spregovoril je tudi prevzvišeni; ta je naslovil na mladino lepe spodbudne besede, da so globoko odjeknile v naših srcih.

V novo dobo gremo z navdušenjem za naše velike cilje!

Bog živi!

Vicki.

SMARTNO PRI SLOV. GRADCU

Šmarnski fantovski odsek se drugič oglašja z dopisom v »Kresu«. Bratje, hočemo vam opisati zgodovino našega odseka v preteklem poslovnem letu. Dne 24. septembra 1937. l. je bil naš odsek ustanovljen; od tedaj je pod skrbnim vodstvom č. g. duh. vodja in predsednika živahno deloval. Dne 12. junija 1938. se je naš odsek udeležil okrožnega tabora v Dravogradu; tam je nastopil z izbranimi točkami. Tudi mladi naraščaj se dobro giblje, saj od njega zavisi vsa naša prihodnost. Udeležili smo se tudi nastopa v Ljubljani, dne 29. junija 1938. Ta dan nam bo ostal v neizbrisnem spominu. Vsem bratom kličemo: Ne omagujmo, temveč pojdim pogumno za ciljem; ne bojmo se nasprotnikov, marveč bodimo kakor močan stolp pred sovražnikom! Vsem iskreni Bog živi.

Br. Jože.

Novе knjige

Dr. A. Odar. Katoličani in različne vere. Fantovska knjižnica 20. zvezek. Založila Zveza fantovskih odsekov v Ljubljani, 1938. — Naša organizacija postaja vse bolj in bolj marljiva v izdajanju knjig, ki so načelno zlasti važne za člane naše fantovske organizacije. Lani smo dobili prvo tako načelno knjigo, Jerajevo »Vzori slovenskih fantov.« Letošnjo jesen pa je dr. Odar napisal knjigo Katoličani in različne vere. Založnica in pisatelj sta se dobro zavedala pri pisanju in izdaji te knjižice, kako je potrebna in pomembna za naše slovenske fante. Saj je Zveza fantovskih odsekov ob enem določila prvi del te knjige kot predmet, ki se bo izpraševal pri spomladanskih pro-

svetnih tekmah. Knjižica pa ima tudi velik pomen za vso drugo slovensko mladino izven naše organizacije, saj je to prva knjiga, ki jasno govori o ustroju katoliške cerkve kot organizacije, posebej pa seveda — kar že naslov sam pove — o razmerju katoliške cerkve do krščanskih cerkva in tudi do drugih veroizpovedi. Knjižica je zelo potrebna sedanjemu brezbožnemu in nevernemu svetu, kajti iz nje se bo današnji svet moral zopet prepričati, da biva osebn Bog, ki je človek Stvarnik in Vladar! O tem govori prvo poglavje v ti knjigi in pisatelj zavrže vse druge bogove, ki jih časti moderni človek, zlasti takolimenovano modernno poganstvo in rasizem, ki je neke vrste

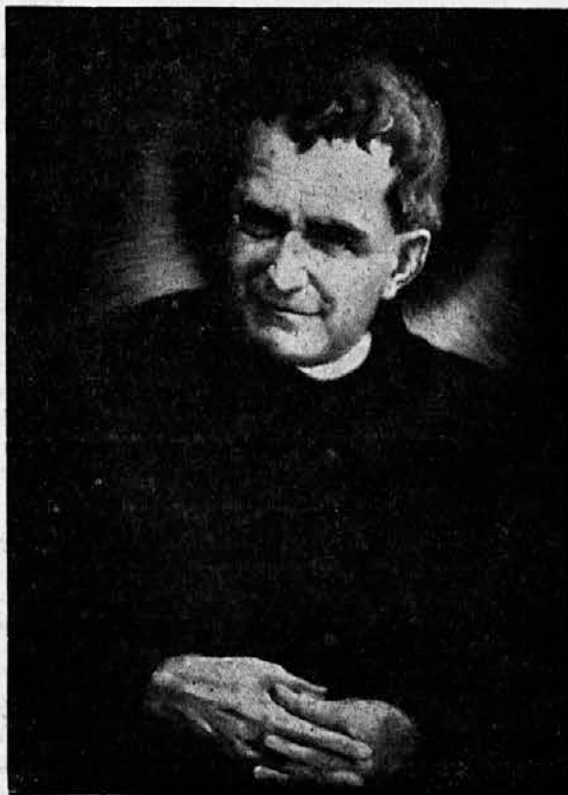
panteistična verolpoved sodobnega fašizma. To navidezno vero v nekega narodnega duha je že papež sam obsodil z besedami: »Kdor pleme ali narod ali državo ali državno obliko ali nosilca državne oblasti... iz njihove zemeljske vrednostne vrste izloči, jih za najvišje merilo vseh, tudi verskih vrednot naredi in jih pogansko obožuje, ta preobrača in potvarja tisti red stvari, ki ga je Bog naredil in Bog zapovedal. Naš Bog je osební, nadčloveški, vsemogočni, neskončno popolni Bog, Stvarnik vseh ustvarjenih reči, Gospod, Kralj in zadnji Dopolnjevalec svetovne zgodovine, Bog, ki ne trpi in ne more trpeti poleg sebe drugih bogov.« — Dalje govori pisatelj o nadnaravní ali razodeti veri in podrobneje našteva in razlaga krščanske in nekrščanske vere in obenem zavrača zmote posameznih verstev. Posebno na dolgo razpravlja pisatelj o verstvih v naši državi, predvsem pa o razmerju med pravoslavno in katoliško vero. Ta del knjige je za vas, fantje, izrednega pomena, kajti iz njega spoznate razmerje naše vere do pravoslavne, kar je zlasti važno za tiste, ki hodite služít v naše južne kraje bodisi k vojakom bodisi v druge službe. Pisatelj vas natančno pouči, kdaj in koliko smete prisostvovati verskim obredom naših pravoslavnih bratov in še o marsičem drugem. Posebno poglavje zavzema vprašanje o verski strpnosti, ki se o nji pri nas toliko govori in piše, a vendar si zlepa nismo na jasnem, kaj ta strpnost pomení. Dr. Odar natančno ločí dogmatično strpnost, državljsko in državnopolitično strpnost. Dogmatične strpnosti naša katoliška vera ne pozna, to se pravi, da nam ni vseeno, katere vere je kdo. Državljska strpnost pa nas uči, da moramo spoštovati vero in prepričanje naših bratov. Državno politična strpnost pa po našem mnenju mora delati po načelu »vsaki veri njeno«, ne pa po načelu »vsem veram enako«. Dalje so zanimiva poglavja, ki govore o srednjeveški cerkvi. Tu pisatelj ovrže nešteta natolcevanja in klevete, ki jih mora trpeti katoliška Cerkev še danes. Knjižica je torej izredno važna za vas, fantje, kajti tudi vi mcrate znati braniti in zagovarjati svojo vero proti vsakemu. Zlasti mnogokrat boste zadeli na ugovor, češ da katoliška Cerkev ni narodna. Iz knjižice pa jasno spoznate, da je naša Cerkev svetovna, zato narodna, nikoli pa

protinardna. Važnost knjižice je torej za vas dovolj dokazana. Vsak si jo mora kupiti in jo marljivo študirati po oddelkih, kakor bo v prosvetnih tekmah določeno. Knjižica stane za člane ZFO samo 5 din.

Ljudski oder, VI. letnik št. 2. Ta zvezek prinaša predvsem igre in navodila za adventní in božični čas. Prinaša Finžgarjevo igro Uslišana. Ta misterij jemlje snov iz češčenja Kraljice Slovencev na Brezjah. Niko Kuret objavlja prizore, uporabljive za proslavo našega fantovskega praznika na dan 8. decembra. Dalje slede proslave za božič. V slovstvu ocenjuje Petančič igro Sveta Cecilija in Politikant.

Božji vrelci, leto IV., št. 1, advent 1938. S cerkvenim letom je izšla prva številka lista Božji vrelci, glasila za liturgično obnovo in apostolat katoliške akcije. List izhaja v tiskarni, kjer se tiska tudi naš Kres, izdajajo ga cistercijani v Stični. List priporočamo tudi našim fantom, saj stane na leto samo 10 din.

Življenje svetega Janeza Boska. Spisal Janez Lemoyne, poslovenil Tone Vode, Rakovnik, Ljubljana, 1934. — Pred kratkim je izšla zelo obsežna knjiga o življenju in delu tega velikega svetnika, izrednega pri-

Sv. Janez Bosko.

jetelja mladih fantov. Knjiga je izredno bogata, vsa polna prelepih in pomembnih dogodkov iz življenja velikega svetnika iz prejšnjega stoletja. Posebej je mnogo poglavij v knjigi posvečenih Boskovemu delu za mladino in razmahu svetnikove ustanove — salezijanskega dela. V poglavju Duhovna podoba je kljub lepoti vendarle preveč ponavljanja tistega, kar je že v drugih poglavjih praktično in zato tudi lepše povedano. V knjigi tudi pogrešam slik, ki bi tako lepo ponazarjale prelepe svetnikove doživljaje. Prevod je izhajal v letih 1934. do 1938 v salezijanskem vestniku. Prav je, da smo dobili ponatis, saj Salezijanski vestnik ne pride vsakemu v roke, ta knjiga pa je

sedaj dostopna vsakemu. Mi jo tudi našim fantom prav toplo priporočamo, saj je v nji na tako praktičen in modern način popisano življenje cerkve in svetniškega življenja. Zlasti pa priporočamo knjigo našim prosvetnim knjižnicam, da jo bodo potem lahko posojale svojim članom. Knjiga stane vezana 50 din, za salezijance sotrudnike pa le 40 din. Obsega pa čez 500 strani. Priporočamo!

Salezijanski vestnik št. 6., novemberska in decemberska številka, je izšel. Prinaša predvsem zanimive opise raznih salezijanskih ustanov po Slovenskem, verska premišljevanja in pisma ter nasvete. List bo drugo leto postal mesečnik. F. J.

Urednikovi pomenki

Podlovenski, Ljubljana: Tvojo črtico Na sveti večer sem kot lep doživljal iz svetovne vojske priobčil, kakor vidiš, le nekoliko skrajšati sem jo moral. Če imaš kaj primernih doživljavaev opisanih, jih kar pošlji, bodo že prišli ob priložnosti na vrsto!

J. S.: Prejel sem zbirko tvojih pesmi, a za sedaj nimam prostora, da bi katero od njih priobčil. Na splošno opevaš že precēj obrabljene motive, n. pr. Ob nevihti, Bratu vetru, V skušnjavi, Spokorjenec. Tudi je v njih le malo klenega zrna. Morda bom skrajšano ali popravljeno pozneje katero od njih objavil.

F. Ž., Nova štifta: Tvoja božična proza je morala za letos odpasti in jo bom prihranil za prihodnje leto. Tudi tvoje druge črtice bodo pač prišle na vrsto, ko mi bo prostor dopuščal. Še se oglasi!

Z. v Višnji gori: Tvoj dopis, kakor vidiš, sem objavil. Glede tvoje želje, naj bi se Kres povečal, ti sporočam: Naše fantovsko glasilo bomo najprej skušali razširiti med vse naše fante. Ko bo število dovolj naraslo, bomo pa tudi že lahko mislili na povečanje našega Kresa. Zaenkrat smo ga povečali za 4 strani in vsebinsko močno izpopolnili, kakor vidiš, pa tudi polepšali smo ga. Tvoji prošnji, naj Kres prinaša več poročil iz lahke atletike, bomo gotovo po možnosti ugodili. Kot predsednik odseka pojdi na delo za razširjenje našega lista, in če ti bodo vsi predsedniki naše Zveze fantovskih odsekov marljivo sledili, se bo tvoja želja glede povečanja kar najhitreje uresničila! Nekateri odseki so že napravili odborov

sklep, da je Kres obvezno glasilo za vse članke njihovega odseka. Ti in vsi predsedniki, posnemajte te odseke!

J. J., Sv. Jurij ob južni železnici: Prejel sem tvojo pesem »Od kdaj sem Slovenec«. Saj obsega ta pesem lepo in jasno misel, le pregostobeseden si. Vidi se, da ti je pesem nastala le preveč ob iskanju rim in si zaradi tega napisal nekaj izrazov in zvez, ki so slovenskemu jeziku povsem tuje. Tako n. pr. pišeš: »livada mi je bila pod nogami« in podobno. Si eden izmed tistih, ki se vam rodi v domišljiji prav lepa misel, a je ne znate zaviti v lepo in popolno obliko. Zato tebi in vsem drugim fantom, ki se radi poskušajo v pesništvu, svetujem, da marljivo prebirajo in študirajo članke »Iz našega pesništva«, ki jih bo Kres vse leto objavjal.

Vsem fantom! Prosim vas, da se z vso vnemo vržete na delo za razširjenje Kresa. List stopa letos v deseto leto svojega življenja. Fantje, prinesite mu za deseti god darilo v obliki vsaj pet novih naročnikov. Kdor bo to dosegel, mu bo uprava poslala v zahvalo in nagrado knjigo »Vzori slovenskih fantov«. Da bo list res vaš, mu pridno poročajte o življenju v posameznih odsekih, sedaj v zimskem času zlasti po raznih akademijah in prireditvah v društvenih dvorinah. Priložite tudi kako lepo in primerno sliko! Na delo, fantje! Bog živi!

Sotrudnikom. Oprostite mi, ker nisem mogel objaviti vseh prispevkov. Je toliko nujnih stvari. Počasi že pride vse, kar je dobrega, na vrsto. Urednik.

Raj Vam nudi Društvena nabavna zadruga!

Ljubljana, Miklošičeva cesta 7-I.

1. Sukno za fant. kroje Ia	Din	95.—	37. Svinčniki za šminkanje	Din	16.—
2. Sukno za fant. kroje II	«	90.—	38. Šminke razne barve	«	11.—
3. Klobuki za fant. kroje Ia	«	101.—	39. Šminke Lit. K	«	11.—
4. Klobuki za fant. kroje II	«	52.—	40. Šminke Augenerblau		
5. Krivci za klobuke k fantovskim krojem Ia	«	15.—	57 a	«	10.—
6. Pasovi za fantovske kroje	«	58.—	41. Puder za obraz (roza in rujave barve)	«	10.—
7. Nogavice za fantovske kroje vse velikosti	«	18.—	42. Puder za lase (raz. barve)	«	11.—
8. Srajce za fant. kroje Ia	«	52.—	43. Srebrni znaki Z. F. O.	«	6.—
9. Srajce za fant. kroje II	«	48.—	44. Alpaka znaki Z. F. O.	«	4.—
10. Telovadne majce št. 1, 2, 3, 4, 5	«	19.—	45. Staležni list (Imerik članov) posamezna pola	«	1.—
11. Črn klot za telov. hlače	«	20.—	46. Bloki za podporno članarino	«	3.—
12. Moder klot za mladčevske hlače	«	20.—	47. Blagajniški dnevnik	«	6.—
13. Rujav klot za naraščajske hlače	«	20.—	48. Beležnica za telovadbo	«	4.—
14. Nogavice za mladce vse velikosti	«	15.—	49. Zapisnik sej in občnih zborov (vezan)	«	18.—
15. Modro blago za dekl. kroje	»	90.—	50. Tajnik	«	10.—
16. Bel rips za bluže	«	12.50	51. Blagajnik	«	10.—
17. Vezenina za dekl. kroje	«	36.—	52. Orlovstvo	«	19.—
18. Čepice za dekl. kroje	«	23.—	53. Mladinske in telovadne igre II. del	3	3.—
19. Trakovi za dekl. bluže (3 kom.)	«	6.—	54. Nagovori pri naraščaju	«	16.—
20. Svilene nogavice za dekl. kroje	«	27.—	55. Naraščajske ure	«	29.—
20. Ekru rips za kroje mladenk in gojenk	«	12.50	56. Zlata knjiga	«	4.—
22. Zavijačke za kroje mladenk	«	37.—	57. Orlovska pesmarica	«	3.—
23. Pasovi h. krojem mladenk in gojenk	«	9.—	58. Spomini Orlovske mladosti	«	3.—
24. Nogavice za h. krojem mladenk in gojenk št. 7—8	«	4.—	59. Sprejemni izpit za mladce	«	4.—
25. Nogavice za h. krojem mladenk in gojenk št. 8—9	«	4.50	60. Mala preizkušnja za mladce	«	4.—
26. Nogavice za h. krojem mladenk št. 10—11	«	5.—	61. Igre za mladce	«	4.—
27. Trakovi za kroje mladenk in gojenk (3 kom.)	«	6.—	62. Voj	«	4.—
28. Telovadne hlače (modre triko dolge)	«	50.—	63. Socialna ekonomija	«	15.—
30. Pasovi k telov. hlačam	«	8.—	64. Talna telovadba	«	10.—
31. Kopalne hlače št. 2	«	18.—	65. Gimnastika	«	12.—
32. Kopalne hlače št. 3	«	14.—	66. Vadnik	«	20.—
33. Kopalne hlače št. 4	«	21.—	67. Stori to (vezano)	«	25.—
34. Slovenski trakovi svileni rips šir. 3 cm	«	10.—	68. Stori to (broširano)	«	20.—
36. Slovenski trakovi svileni rips šir. 5 cm	«	20.—	69. Besede življenja (molitvenik z rdečo obrezo)	«	12.—
35. Slovenski trakovi svileni rips šir. 7 cm	«	25.—	70. Besede življenja (molitvenik z zlato obrezo)	«	17.—
			71. Goslarica naše ljube Gospe (igra)	«	3.—
			72. K mamicl — igra	«	2.—
			Tiskovine za vodstvo čebelice.		
			1. Kako se vodi čebelica	«	2.50
			2. Knjiga vlagatelj	«	6.50
			3. Blagajniški dnevnik	«	6.50
			4. Bloki za vloge	«	7.—
			5. Bloki za dvige	«	7.—

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6,
(v lastni palači)

**obrestuje hranilne vloge
najugodneje.**

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpove-
di do 5%.

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA
v Ljubljani

v last. palači ob Miklošičevi in Masarykovi c.
Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Slo-
veniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Ko se odločaš za nakup obuvala,

vedi, da dobiš vsakovrstne ročno izdelane čevlje
po zelo zmerni ceni v novi trgovini s čevlji

Kalan Jože - Ljubljana
pri tromostovju

Za smučarje imamo nepremočljive smučarske čevlje